Ч. 48 (14.591.) Львів, пятниця 5. березня 1937. Opłata pocztowa uiszczona gotówką Рік LVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 220-41
Телефон Друкарні 220-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертрічно . . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

НОВІ ПРАВОСЛАВНІ ЄПИСКОПИ.

Синод Православної Церкви в Польщі іменував єпископа **Саву**, дотеперішнього вікарія варшавсько-холмської дієцезії з титулом єпископа люблинського, **єпископом-ординарієм гродненським і новогородським.**

Дня 28. лютого ц. р. відбулося в Ню Йорку у грецькій катедрі Пресв. Тройці висвячення **єпископа-номінанта Богдана**, що прибув недавно до Злучених Держав з України, на **єпископа Української Православної Церкви в Америці.** Висвячення довершив архиєпископ Атенагорас, відпоручник вселенського патріярха та єпископ Калістос. Новий єпископ Богдан — вже другий з черги єпископ Української Прав. Церкви в Америці. Перший її єпископ д-р Йосиф Жук помер, як відомо перед трьома роками

ВІДМОВЛЯЮТЬ ПАШПОРТІВ.

Польська влада відмовила дозволу на приїзд до Львова на ювилейний вечір „Молодої Музи" **проф. д-рові Володимирові Бірчакові в Ужгороді**, не зважаючи на те, що Рада Т-ва Письменників і Журналістів ім. Івана Франка інтервеніювала у цій справі і представила докази, що це єдина і виключна мета приїзду того визначного українського письменника, наскрізь аполітичної людини.

Міжнародній Союз за громадянську працю жінки, в якому Союз Українок від 1923. р. репрезентує українське жіноцтво, скликав був на кінець лютого ц. р. до Цюріху міжнародню екзекутиву й голови всіх афілійованих товариств на засідання міжнародного комітету та на „дослідну конференцію". Темою нарад були такі питання: 1) Як можуть народи в сьогоднішніх відносинах запевнити собі волю і незалежність"; 2) „Чому домагаємося громадянсько-політичних прав для жінки?"; 3) „Жіноча праця і безробіття"

Міжнародня екзекутива, зокрема президентка Міжнародного Союзу, запрошувала сердечно українок приїхати на конференцію, яких присутність потрібна була м. ін. для вирішення справи, чи чергова конференція має відбутися в Польщі. Головний Виділ Союзу Українок поставився до запрошення позитивно і порішив вислати на конференцію делегатку в особі голови Товариства **Мілени Рудницької.**

Як виглядатиме морська контроля Еспанії.

Комісія морських експертів держав, що беруть участь в комітеті неінтервенції розглядала вчора деякі питання, звязані з пляном контролі. Йшло про те, в яких пристанях мають всідати контрольори на кораблі, що привуть до Еспанії, та яке має бути відношення тих контрольорів до капітанів кораблів. Контролі підлягатимуть всі кораблі, не лише ті, що пливуть з европейських морей.

Крім того експерти пропонують, щоби комітет неінтервенції звернувся з ініціятивою до американських держав, щоби вони також заборонили висилати до Еспанії добровольців та воєнний матеріял.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ НЕ ПУСКАЮТЬ СВОЇХ ГРОМАДЯН ДО ЕСПАНІЇ.

Державний департамент у Вашингтоні повідомляє, що особи, які хотіли би дістати пашпорти на виїзд за кордон, мусітимуть підписати зобовязання, що вони не їдуть до Еспанії.

ТУРЕЧЧИНА ТАКОЖ.

Турецький уряд оголосив декрет, яким заборонює добровольцям виїздити до Еспанії. Заборона має лише формальний характер, бо все одно дотепер ніякі турки не вступили до еспанських військ.

ЯК ФРАНЦУСЬКИЙ УРЯД РОЗУМІЄ НЕВТРАЛЬНІСТЬ?

Французький уряд не дозволив виїхати до Еспанії делегації щоденника „Еко де Парі", що мала вручити командантові оборони Альказару генералові Москардо золоту шпаду. Заборону мотивують тим, що це не годилось би зі суворою невтральністю.

На еспанських фронтах.

НАЦІОНАЛЬНІ ВІЙСЬКА ЗАНЯЛИ МОТРІЛЬ.

Як подає Авас з Альмерії (по боці червоних), національні війська заняли місцевість Мотріль і негайно перевели там мобілізацію 14-ох річників.

БОЇ НА ВУЛИЦЯХ ТОЛЕДА?

Авас довідується з неофіціяльних джерел, що червоні заняли дільницю Капучінес у Толеді, а національні війська обкопалися коло Альказару. Командант оборони Мадриду ґен. Міяха не хотів потвердити тої вістки.

ПІД МАДРИДОМ.

Командант оборони Мадриду заявив у ночі журналістам, що вечором червоні відбили ворожий наступ та почали наступ на північно-західний беріг університетської дільниці. Вислід невідомий, бо бій триває дальше. Рада оборони Мадриду твердить, що вона затримала ініціятиву на середущому фронті, заняла нові становища над Тахом (де ворог втратив чимало людей і матеріялу) та поправила позиції на мадридському відтинку. Авас згадує, що після кількагодинного бою червоні відбили національний наступ на дільниці Прадо, університетську та оба крила фронту.

НА ІНШИХ ВІДТИНКАХ.

Комунікати червоних подають, що баски й астурійські гірники посуваються у глибину Овієда через дільницю Перта Альта Нуева; вони заняли всі будинки, що сусідують зі старим цвинтарем. На фронті Самосієри сніги спинюють операції. Наступ національних військ на шлях Мадрид—Валенсія відбито з втратами.

Авас подає з Альмерії, що червоні ведуть дальше наступ на відтинках Хувілес і Мотріль, з яким вислідом — невідомо.

—o—

В Україні кипить.

СУМЕРК ЧЕРВОНОГО КАТА УКРАЇНИ ПОСТИШЕВА.

Ні безпощадним фізичним винищенням української інтелігенції, ні двократним пляновим голодом та масовими засланнями соток тисяч українських селян і робітників з рештками інтелігенції, ні новим закріпощенням українців до колхозів і фабрик, большевицький уряд не зліквідував тих політичних та ідеольогічних суперечностей які істнували і далі істнують між Києвом та Москвою, між українською нацією і нацією московською. Ці суперечности прибирали лише ріжну форму та вибухали все зі стихійною силою, головно в останніх роках, бо московський імперіялізм навіть у жорстоко-азійській комуністичній масці не міг закрити тієї величезної суперечности інтересів між Україною і Московщиною, що розвинулись у ході довгих століть. Саме навпаки. Своєю грабунковою, кольоніяльною господаркою у відношенні до великих природних богацтв України, своїм безоглядним висотуванням усіх фізичних сил українського народу большевики лише приспішили психольоґічний процес дозрівання української нації. А своєю облудною національною політикою поглибили в гущі народньої маси стихійне бажання повного національно- державного визволення України. Словом, московські большевики осягнули своєю політикою саме зовсім протилежні наслідки, ніж їх бажала осягнути Москва, проливаючи море крови і сліз найкращих синів України. Своїм безглуздим масовим терором Москва поставила цілу українську націю вже просто поза межами болю. Мають їх і терор і репресії, що перестають ділати на маси хвилиною, коли для одиниці життя не має ніякої вартости. Саме до такого стану довела Москва українців на Сов. Україні.

Найкращим доказом цього є постійні „алярми" большевицької московської преси про зріст діяльности нібито „прихильників" Троцького на Україні, яким то плащиком прикривають усіх „непевних" комуністів тільки тому, що вони українці. Найкращим доказом переляку Москви з приводу непевного положення на Україні є основні зміни у розміщенні військових залог, як про це пише світова і німецька преса. З цих то причин з Києва забрали всіх українських вояків з полків, заступаючи їх вояками усяких азійських племен, щоб пільнувати Україну та її серце Київ берегла „міжнародня бригада", немов Мадрид.

Тому „За комуністическое просвіщеніе", орган московського комісаріяту освіти, веде кампанію навіть проти такого підніжка Москви, як Затонський, який є тепер комісарем освіти на Сов. Україні, закидаючи йому, що по школах України засіли самі „клясові вороги". Ба, що більше. ГПУ перевело ревізії і арештування в т. зв. „академії червоних професорів" у Києві за якусь діяльність проти Сталіна. А не слід забувати, що професорський склад тієї академії був зложений із самих надійних комуністів, бож ця академія мала виховувати „найправовірніших комуністів".

А вже фактом символічного значіння є погром управи всеукраїнського союзу пролетарських письменників, з якого усунули навіть голову, архильояльного письменника Сенченка. Одночасно українських письменників піддали під кураторію трьох надійних комуністів, щоб часом, бува, пролетарські письменики на Україні не пригадали собі гасла Хвильового — орієнтуватись у літературі на Західну Европу, а не на Москву, і щоб ще більше славословили „геніяльного", „єдиного провідника народів" — Сталіна. Символічне значіння цього факту для збірного життя України є тим вимовніше, що літературний відтинок був завжди тереном виломів у комуністичній ідеольогії. Не слід забувати, що „ідеольогічна кріза" між українськими пролетарськими письменниками завжди була виявом глибоких ферментів у рядах КП(б)У на політичнім тлі. До таких ферментів дійшло було в 1926. р., коли частина членів КП(б)У пішла слідами Шумського і Хвильового. Завершенням цього невдоволення було усунення комісаря освіти М. Скрипника з його становища та його самогубство в липні 1933. р.

Політичне напруження на Україні ще більше загострилось за часів русифікаторського трилітнього панування на Україні червоного ката Постишева. Хоч він зараз по смерти Скрипника усунув з КП(б)У 26.000 українських комуністів, себто майже 24 відсотки усіх членів партії, хоч припинив доступ нових членів комуністів до ком. партії і приймав лише самих жидів та москалів, що їх насилав йому Сталін на допомогу русифікаційній політиці, — все одно йому не вдалося припинити масового невдоволення на Україні. Тому нині ми знову свідками масових арештувань українських комуністів на Україні.

В самім лише Києві Г.П.У. арештувало за „контрреволюційну пропаганду" трьох секретарів районових партійних комітетів і письменника Сенченка, на Поділлі секретаря комуністичної партії Свірського, у Дніпропетровську цілу опозиційну групу (понад 40 комуністів) і т. д. і т. д. Менше відомих арештованих комуністів ліквідує Г.П.У. розстрілами без суду, з визначнішими комуністичними головачами робить „показові процеси" (пр. проти Зіновева і товаришів, Радека і товаришів). Щоб виправдати якось перед масами нові масові арештування українських комуністів на Україні, большевики підготовляють „показовий" процес проти Ю. Коцюбинского і товаришів, бо мовляв, він хотів віддати Україну Німеччині й Польщі.

Саме тим поденервуванням Москви з приводу щораз-то більшого зросту невдоволення на Україні можна пояснити собі недавню поїздку Л. Кагановича, правої руки Сталіна, до Києва. Приїзд цього впливового члена політбюра і другого по Сталіні секретаря комуністичної партії до Києва дня 16. січня ц. р. є дійсно великою політичною сензацією. І справді на наслідки його політичної місії довго не прийшлося ждати. По кількаденних нарадах і розмовах Л. Кагановича у Києві партійний київський комітет і міський комітет усунули Постишева зі становища першого секретаря і на його місце покликали москаля Кудрявцева, що буде черговим сатрапом на Україні. З цих пересунень на Україні виходить ясно мов на долоні, що Постишев не зліквідував політичного напруження на Україні своїми трилітніми страшними репресіями.

Як виходить з усіх познак на небі та на землі, в Україні кипить. Згадатиб лише, що комуністичний щоденник у Києві „Більшовик" з 16. лютого ц. р. помістив комунікат про недалекий голод на Україні, про страшну катастрофу і революційне кипіння у цілім краю. Зрозуміла річ, що оголошення цього комунікату викликало велитенське враження і Г.П.У. негайно сконфіскувало ціле число (перший і взагалі нечуваний факт в історії большевицької преси!), а редакторів „Більшовика" поарештувало. Слідство виявило, що начальний редактор „Більшовика" Токар передрукував цей комунікат з одного з київських часописів з нагоди роковин першої російської революції, що припадала саме в останніх днях лютого, але не подав у комунікаті ні дати ні числа того часопису, з якого його взяв.

Таким чином появився прилюдно ревеляційний комунікат про нову катастрофу голоду і загрозу революції на Україні, яка швидше чи пізніше вибухне і розторощить окови Москви.

Про будову народніх шкіл.

Чому не допускають нас до загально-освітньої праці, на яку складаємо гроші?

Галичина — типова країна різких контрастів у ділянках виховання та освіти. Українське населення переважно селянське, малоземельне або беземельне, любить дуже освіту, цінить її високо, не жалує на неї ні моральних ні матеріяльних жертв. Розбудувало воно густу мережу ріжних освітніх і шкільно-виховних організацій. У моральну підтримку приходять їм господарські, фінансові, кооперативні та економічні інституції. Це селянське населення видало зпоміж себе та виховало фаланги демократичної інтелігенції, що теж розбудовує національну духову й матеріяльну культуру.

Населення це давно вже втратило свою вищу родову, освічену верству. Через те й не було кому дбати про його освіту, рідну культуру. Коли в 48-их і 69-их роках мин. ст. повстала можливість, ба навіть потреба й обовязок ширшої, організованої освітньо-виховної праці під контролею держави, фактично ніхто майже не ставав до неї. Коли прийшла пора засновувати перші в нас школи, не було кому покермувати в масі цією акцією, бо нарід не мав своєї провідної верстви, рідної, родової інтелігенції.

Тодішні фактичні господарі нашої відпалої країни нерадо ставилися до невиданої новини — засновувати й будувати школи для селянства; навіть, як могли, явно не допускали до цього! Якщож під примусом державної влади мусіли це робити, то веначе на глум освіті, віддавали під шкільні будинки старі глиняні коршми або форнальські „чвораки". Збереглись вони по нинішній день у наших селах. Старі, похилені, зі старими соломяними стріхами, з малими дверима та ще меншими вікнами виставляють вони правдиве, хоча неписане історичне свідоцтво першим „піонірам" галицького шкільництва та освіти. В таких школах училися і ще часом досі вчаться наші діти!

Чиж дивуватися, що змагання за добру школу, за краще виховання й освіту дітей вироділося в гасла політичної боротьби? Ця боротьба стала історично-політичною традицією нашого народу; він не вирікся її досі.

Шкільна справа в нашому рідному краю, в українському селі не стояла ніколи на вищому рівні розвитку. Українські села не мали ніколи краще організованих народніх шкіл. Рідко де попадаються кращі муровані будинки. В більшости наших сіл пишаються старі глинянки, що мають уже за собою 50—60 або й 70 літню історію, дотого слабо вивінувані вони під господарським і матеріяльним оглядом.

Невеликі й несвітлі довоєнні осяги нашого краю в шкільній ділянці зруйнувала до решти світова війна. Тривала вона на наших землях фактично повних шість літ. За той час багато шкільних будинків зовсім пропало; чимало з них служило підчас війни за приміщення військових етапів, шпиталів і складів; їх не минула також повна або частинна руїна. Тимто й добрих 50% наших сіл не має нині жадних шкільних будинків, або має такі, що в них ніяк не може відбуватися нормальне навчання. Школи найчастіше містяться в селянських глиняних хатах, де марнується безповоротно здоровля дітей і вчителів.

Недостача шкільних будинків у Польщі величезна. Вже перед трьома роками обраховано, що в цілій державі треба вибудувати яких 20—25 тисяч шкільних будинків або 100—120 тисяч шкільних кімнат. На це требаб добрих 3—4 міліярда золотих. На таку суму грошей державу не стати. Не помогло тут нічого й самоврядування. По тій причині повстало перед трьома роками з ініціятиви Міністерства Освіти „Товариство допомоги будови народніх шкіл". Свої організаційні відділи має воно при всіх шкільних кураторіях. На його прибутки, крім звичайних членських вкладок, складаються добровільні жертви всіх громадян держави!

ЧИ ВИ ВЖЕ ЗЛОЖИЛИ ДАТОК на УКРАЇНСЬКИХ БЕЗРОБІТНИХ У Т-ВІ „СИЛА", 3. МАЯ ч. 10?

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 8.

ЛІТОПИСЕЦЬ. 3

Український прапор під Альказаром.

IV.

Село Лючена, що над самою рікою Тахо, у стіп Альказару, захопили червоні вже при кінці липня. Вони обложили замок і з села Лючени зробили одну із своїх гарматніх станиць. З села позникали всі молоді люди. Одні пристали до червоних та більше повтікало до національних військ, а чимало загинуло з рук червоних. Село мов вимерло. Тільки був один молодий чоловік у селі, коваль Міґуель де Леоне. Не еспанець це був, та хто він саме і звідки, того і самі мешканці села не знали добре. Прийшов у село ще десять літ тому і зайшов до кузні старого Педро де Месах. Ломаною еспанщиною розповів, що він здалека, мусів утікати з рідного краю, але не сказав чому, тільки сказав, що знається на ковальстві, бо його дід і його батько були ковалями. І старий Педро приняв мандрівника за челядника і полюбив його, так що згодом дочку свою віддав за моторного Міґуеля. Майстер Педро вмер і Міґуель дістав кузню тай жив щасливо з жінкою і діточками як еспанський громадянин. Всі в селі полюбили його. Тай тепер червоні не чіпали коваля, бо він був їм потрібний.

І кував коваль коні червоним тай свою думку думав і частенько гаряче молився до ікони Матери Божої, що примістив її у своїй кузні. Він уже давно був би пішов з села та пристав би до військ ґенерала Франка. Та люба жінка й діти здержували його, хоча він пояснював їм, що ціллю його життя є помститися на отаких червоних за велику кривду.

Аж одного дня прийшов у село новий відділ червоних. Два з них прийшли до кузні і на превелике диво Міґуеля заговорили між собою знайомою йому мовою. По московськи!

— Аж тепер настав мій слушний час! — подумав собі Міґуель. — Не буду я вам кувати коней! Коли ви й тут мене знайшли, мушу вам відплатитися за брата, батька і рідну неньку. І за мою Україну!

А тут саме загорівся лютий бій у сусідній Альбі і червоні відступили до Лючени, останньої своєї опори по цей бік ріки.

Встає досвіта, нічого не каже жінці ні дітям, благословить їх сплячих хрестом святим і йде до кузні.

— А може ні? Може зждати? Може ще доведеться вернутися туди, у рідний край, у спалену Калинівку? Він же має відплатитися Стьопі, він поклявся... Бо інакше не буде України... Та ні! Адже ж кожний москаль, то такий самий ворог, як і Стьопа. Чи не все одно, це і кому з них відплатитися...

І коваль паде на коліна і гаряче молиться. Та не по еспанськи, як молився досі уже кілька літ з жінкою і з дітьми, у хаті і в костелі в Лючені і в соборі в Толедо. Ні! По рідному, так, як учила його мати в рідній Калинівці.

„Богородице Діво, радуйся..."

— Що за чудасія!... — крикнув хтось раптом по московськи за спиною коваля Міґуеля, зайшовши до кузні так, що заглиблений у молитві й думках коваль не помітив.

Міґуель скочив, оглянувся.

— Боже! — ахнув він несвоїм голосом.

Перед ним стояв матрос Стьопа! Міґуель в одну мить пізнав ту руду голову, те лице, вкрите віспою, хоча воно вже змінилося і постаріло.

— Хто ви будете? — гримнув москаль і вихопив револьвер. Він не пізнав Міґуеля...

— Михайло Левченко з Калинівки! — рубнув коваль і в одну мить, коли Стьопа задеревів від несподіванки, вхопив важкий молот і махнув ним москалеві по голові.

— Ось тобі Крути, брат Роман, батько, мати, Україна!

А коли Стьопа впав і в останнє глянув ще на Левченка, цей додав:

— Буде Україна, правда, що буде? Адже я тебе вбив, а не ти мене! Памятаєш?...

Та матрос не чув уже останніх слів Михайла Левченка...

Коваль Міґуель скоро відчинив добре заковану скриньку в кузні, виймив звідти щось загорнене в грубе полотно, поцілував, перехрестився і швидко ховаючи свій клуночок у пазуху, вибіг із кузні.

(Докінчення буде).

З готівковвих запасів грошей видає товариство допомоги громадам і повітам на будову народніх шкіл або й само будує школи на власний рахунок. Тимто й будова всіх народніх шкіл у цілій державі опинилася фактично в руках цього товариства!

Відділ цього товариства находиться також і при Львівській Шкільній Кураторії. Він фактично проводить будовою народніх шкіл у цілій Східній Галичині. Український нарід складає щедрі жертви на цей відділ.

Не можемо сказати, щоб відношення львівського відділу товариства до українського громадянства було зовсім коректне. З прикрістю стверджуємо, що в управі відділу нема ні одного представника українського громадянства, що мав би якийсь голос та міг морально бути звязковим між українським громадянством і товариством. Відділ нічого не робить, щоб придбати собі більше ніж дотепер формальних статутових членів серед українського громадянства. Повинно це товариство, як і кожне інше, приєднувати собі членів там, де находить симпатію для своєї праці. Цю симпатію нераз уже виявило українське громадянство. Але в товаристві нема представників українського громадянства! Львівський відділ товариства став фактично новим польонізаційним засобом на наших землях.

Не маючи свого представника в управі відділу, не знаємо нічого про пляни його праці. В нашім краю требаб вибудувати 2—3 тисячі народніх шкіл, або 15—20 тисяч шкільних кімнат. — Де? — про це найкраще моглоб сказати само місцеве українське громадянство, якщо малоб свого представника у львівському відділі товариства.

Наближається весна; за місяць-два почнеться будівельний сезон. Наше громадянство дуже цікаве довідатися, де відділ будує школи і як розділює свої фонди?

Бо поширюються вперті, не знаємо чи правдиві чутки, що гроші з жертв на будову шкіл, не все йдуть на будову шкіл, але на справи, що не мають нічого спільного з будовою шкіл. А не забуваймо, що гроші на будову шкіл збирають теж і серед українського громадянства.

Чуємо багато про потребу співпраці народів. Чи може бути кращий терен для такої співпраці, як акція будови народніх шкіл? Але якже наладнати цю співпрацю, коли у проводі такої акції нема ні одного відповідального нашого представника?

Іван Ющишин.

✝

Др. Осип Кос

лікар - полковник У. Г. А.

помер в Угнові дня 3. березня 1937 р. у 67-ому році життя.

В. И. П.

„Малорос“ боронить Пушкіна.

З приводу статті „Пушкін і большевики“ в ч. 3. часопису „Церква і Нарід“ за 1937 рік.

Можна собі уявити, як радісно забеться серце кожного „істінно-русскаво челавека“, коли він прочитає в останньому числі офіційного органу Волинської Духовної Консисторії „Церква і Нарід“ названу вище статтю, в якій невідомий автор, що скрився під псевдонімом „Credo“, бере в оборону перед московськими большевиками-безбожниками поета старої царської Россії — Пушкіна. Обурює його те, що большевики „голосно, з гура-патріотичним криком святкують соті роковини смерти великого поета“. Автора болить серце теж тому, що вони „профанують його імя“...

Читаючи цю статтю, мимохіть приходить думка: невже це така важна для нас справа, що перед нею бліднуть інші пекучі справи нашого українського церковно-релігійного життя?... Алеж, коли вже так сталося, що оборона чужого нам московського поета перед „нахабством большевиків“ (як висловлюється п. „Credo“) знайшла собі місце на сторінках українського церковного журналу, то обективність і всебічність освітлення творчости Пушкіна вимагає сказати не лише, що Пушкін був „поетом чудової дійсности“, „поетом-борцем за свободу творчости“, що деяка частина його творів „пройнята релігійним почуттям та релігійно-фільософськими ідеями“, що „у великій більшості своїх творів заповів він людству дух християнської людяности та релігійного погляду на світ“ і т. ін., але й що він, як ніхто інший із великих поетів понатворював масу порнографічних безбожницьких віршів, які десятками літ кружляли в рукописах. Видана Брюсовим „Гавриліяда“ вже за большевицького режиму є саме прикладом такої богохульної поеми.

Щоб зрозуміти, чому саме большевики так запопадливо святкують Пушкіна, слід теж пригадати слова поета в поемі „Кавказкій плєнік“ під адресою генерала Єрмолова-переможця Кавказу: „Смірісь, Кавкав! ідьот Єрмолов!“, повні гордощів з того, що черкесів бють. Зовсім слушно з приводу цього завважує проф. В. Сімович у примітках до „Кобзаря“, що супроти таких слів Пушкіна мило вражають Шевченкові слова: „Борітеся, поборете!“, звернені до самих черкесів. Далі саме зпід пера Пушкіна вийшли такі панегірики брутальному московському імперіялізмові, як „Клеветнікам Россії“ й „Бородінская годовщина“...

На кожний випадок, не бачимо в московсько-большевицьких статтях на честь Пушкіна нічого такого, щоб змушувало аж нас, українців, брати на себе ролю адвокатів Пушкіна; це зовсім не наша справа. А вже зовсім не можна зрозуміти змисл оборони на сторінках українського церковного (!) журналу чи то Пушкіна чи митрополита Антонія Храповицького (гл. ч. 17 журналу „Церква і Нарід“ за 1936 р.) чи кого іншого з численної ватаги українożерів.

Мазепинець.

Читайте „Діло“!

Воєнна мобілізація американського промислу.

Як довідується „Вашінгтон Таймс“, американський ґенеральний штаб зажадає від сенату грошей на пробну мобілізацію промислу, що може служити для національної оборони. Військові органи перевели інспекцію 20.000 фабрик і 12.000 з них зарахували до т. зв. „ключевих“ себто до таких, що на випадок війни негайно служитимуть потребам армії. Військові кола сподіються, що той законопроект ухвалять підчас теперішньої сесії.

ЗАЛІЗО НА БРИТІЙСЬКІ ЗБРОЄННЯ.

Британський уряд увільнив залізну руду від мита та обнизив з 20 на 10% мито на ввіз залізних крицевих виробів. Це доказує, що на британському ринку потреба дуже багато заліза — без сумніву для зброєвого промислу, що згідно з програмою зброєнь мусітиме сильно збільшити свою продукцію.

„ТВЕРДА РУКА“ В РУМУНІЇ.

Румунська поліція опечатала домівки всіх 118-ох масонських льож, займаючи їхні архіви. Міністерство освіти усунуло всіх студентів, що за 2 роки студій не здали ні одного річного іспиту. Завішуючи виклади, звільнено до 10.000 студентів з високих шкіл; замкнено 200 студентських бурс, де мешкало 12.000 студентів, зліквідовано 100 кантин, з яких користало 20.000 молоді.

Д-Р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ. 16

Українські політики

1907—1914. р. р.

о. ЙОСИФ ФОЛИС.

Товариш о. Степана Онишкевича, одначе іншої вдачі у політичному житті, бо визначувався незвичайною проворністю в народній роботі і способом безпосередньої агітації між громадянством і найближчими товаришами, щоб переперти свою думку або намічену кимсь іншим, чи поставлену організацією, що його переконувала.

Він вчасно повдовів і постановив віддатися виключно нац. праці. Осів у малій парохії, в Скнилові під Львовом, і вона була його вихідною точкою у переведенні організації львівського повіту. Він старався пізнати ближче всіх своїх парохіян; з них вибрав собі відтак кількох найліпших та їх безнастанно освідомлював національно і пристосовував до того, щоби при їх помочі впровадити лад у громаді і повіті.

Опісля обіздив він кожну громаду за громадою у львівському повіті та підшукував ось так людей на кожну громаду. І так вийшла організація цілого львівського повіту...

З початком девядесятих років минулого століття було вже засноване політичне товариство „Селянська Рада“ у Львові як повітове товариство на львівський повіт під проводом **о. Григорія Гринка**, пароха у Винниках під Львовом, та до нього прилучився був **о. Йосиф Фолис** і він переважно перевів політичну оргагнізацію львівського повіту, в чому помагали йому ще **оо. Йосиф Іванець** парох у Ременові й **о. Володимир Ганицький** парох в Рудні під Львовом, що займався найбільше зарібковою еміграцією нашого народу...

Звідси вийшло, що о. Йосифа Фолиса вибрали в 1907. р. послом до Державної Ради у Відні з львівського повіту у загальному голосуванні.

Як посол і член Української Парляментарної Репрезентації був о. Йосиф Фолис все в роботі: кого вибрати до проводу; кому яку промову визначити; яке становище зайняти в предметовій справі; як відноситись до інших політичних партій; розвідатись, що діється в краю, — і те все його особисто цікавило, щоби прислужитись загальній справі. Ця поведінка о. Фолиса мала свої добрі сторони, та часами також відємні наслідки, коли треба було докладніше провірити і розважити справу, а не було доцільно випереджувати вирішення...

З його промов у парляменті треба згадати промову в дні 21. жовтня 1913. р., що він виголосив **в справі фінансових проєктів** правительства, — щоб відложити спеціяльну дискусію до вирішення галицької соймової виборчої реформи. Він говорив тоді про конечне домагання, щоб усунути польське панування на українській землі...

В громаді Скнилів під Львовом, де був парохом, займався парцеляцією більшої посілости поміж місцевих громадян та набуту частину цієї ґрунтової мастности призначив на рільничу фондацію.

Майже кожного дня бував у Львові, щоб бути в курсі української політики, як також поінформувати наш політичний провід про це, що дійшло з краю до його відома.

СЕМЕН ВІТИК.

Вже в молодості визначився як український соціялдемократ своєю агітацією за рільничими страйками і демократичною виборчою реформою до австрійського парляменту. Його імя скоро стало в нас голосне і з першого загального голосування вийшов він послом до парляменту у Відні в 1907. р.

Тоді вибрано у нас двох українських соціялдемократів послами до Державної Ради: Яцка Остапчука і Семена Вітика і вони оба вступили у Відні до загального соціял-демократичного польського клюбу.

Тут промовляв він 28. листопада 1907. р., при нагоді, як новий презес Кола Польського д-р Гломбінський виступив із протестом проти пруських замахів на природні **права польського народу**. Український соціял-демократ пос. Семен Вітик прилучився до того протесту, та рівночасно запротестував від себе проти гноблення українського народу, пануючою польською клясою в Галичині.

Опісля в 1908. р. промовляв він до наглого внеску в справі **зловживань** при соймових виборах у Галичині і виказував, що в краю є велике схилювання з причини останніх соймових виборів бо бувший намісник граф Потоцький створив у виборчій кампанії **нову російську націю** і надав їй офіціяльний характер руського народу. Ми шануємо, сказав пос. Вітик, російський нарід, одначе не можемо дозволити, щоб нас російщили. Вкінці висловив він сподівання, що соціяльна демократія вибоpe для обох народів кращу будуччину.

Тогож року займався пос. Семен Вітик організуванням соціял-демократичної **депутації з**

Професор в ролі демагоґа і підюдника.

Протиукраїнський відчит проф. Ст. Ґломбін ського у Варшаві.

Такого шовіністичного протиукраїнського виступу, виступу, до речі, людини з науковими претенсіями — давно вже у Варшаві не було. Рекламовано його вже віддавна в ендецькій пресі, афішками і спеціяльними летючками для академічної молоді. Проф. д-р Ст. Гломбінський, що виголосив у мин. понеділок 1. ц. м. на запрошення „Народової орг. кобет" у сполуці з „Польським т-вом опіки над кресами" довжезний реферат на тему **„Українська (руска) справа на Червенській Землі"**, напевно сподівався після такої знаменитої реклями більшого числа слухачів. Прийшло всього 163 люда, в тому 12 студентів, 92 жінки, 4 священників. Цілий відчит минув під знаком злосливої, міцно натягнутої україножерної антиукраїнської пропаґанди.

Щоб поінформувати український загал про безосновність усіх тих нісенітниць, що їх понаплітав проф. Гломбінський, що все чванливо підкреслював свою визначну ролю, як б. посол до віденського парляменту, наведемо деякі спеціяльно нами записані вислови „знавця української проблеми" дослівно.

Прелеґент ствердив на початку, що польська суспільність чимраз більше турбується долею своїх східних „кресів", над якими висить небезпека відірвання їх від польської держави. Перейшовши опісля до справи Галичини, яку прелеґент називає „Червенською Землею", він заявив: „Стверджую прилюдно: ми поляки не є окупантами, ми нікому нічого ніколи не забрали, це наша земля..."

Перескочивши поспішно й підозріло каламутно через історію (при чому дійшло до забавної сцени, коли прелеґент, назвавши Нестора українським літописцем, мало не заплакав над тою „лінґвістичною" помилкою), проф. Гломбінський заявив авторитетно: Українці завилися щойно після війни. В австрійському парляменті їх ще не було..." „По війні видумали вони як свій арґумент, що їх є в Галичині більшість". „Колись їх президент Кость Левицький заявив, що українців і поляків розсудить кров і залізо. Вже нас раз розсудило. Але щож, коли вони (українці) й надалі вважають себе членами української держави, що тільки хвилинно мусить перечекати у Польщі несприятливу конюнктуру!"...

І далі: „На Волині не було колись України, але сьогодні вже й там вона вкорінилась". „Українці, як сказав їх посол (тут прелеґент хотів викликати сміх на салі злосливим перекрученням прізвища посла Заваликута), зі зброєю, або без зброї будуть боротись за незалежність"...

„...„Diło" zamieszcza ostre artykuły, nie kryjąc się, że dąży do uzyskania ukraińskiej niepodległości".

Але найбільше жовчі коштував прелеґента й підбехтуваних ним слухачів ...д-р Кубійович та його Статистичний Річник, над яким п. професор тратить панування. „Оце доцент нашого університету в англійській мові пускає у світ пашквілі про нас... Кубійович їздив до Берліна, до Софії переконувати чужинців, що Польща гнобить 9 міліонів українців!!"

„Українське населення починає вірити в ті свої ідеї. Щож ми на це? Що з нами буде на випадок збройного конфлікту?"

Пошукуючи відповіди на свої питання, прелеґент висловив думку, що всі спроби порозумінь з українцями до нічого не довели. „Вбивства, підпали, терор — оце арґументи українців. Пацифікація мала в засаді свої додатні сторони. Через неї Польща показала свою силу. Та щож, коли переведення її було нещасливе! Часами пацифіковано однаково і українських і руських хлопів. Скористала на цьому тільки наша ворожа пропаґанда. А наша держава почала... пертрактувати з українцями, людьми, що в них від дитячих років вповюють ненависть до Польщі. Забули лише про наш польський „людек"... „Якщо польського хлопа в Галичині залишимо під опікою рускеґо священника, не відомо, що з ним буде"...

Нормалізація створила, мовляв, такі настрої, що „наші польські люди випродають землю й утікають зі страху, щоб не повторились жахливі українські знущання з 1918 р. Ми, поляки, втратили в Галичині ідею, а українська ідея зростає".

А далі, перейшовши в своїх україножерних енунціяціях через усі ділянки українсько-польського життя, „авторитет народового табору" конклюдує: „Туга за потужністю України є найбільшою моторичною силою українців. Кожна їхня кооператива є політичною стійкою. Ми можемо дати русинам умовини розвитку, але коли вони будуть нам вірні. Хто є українець, хто за поясом ховає свячений ніж, не може мати ніяких вимог до нас, до польської держави. Душа русина така (ми того не знали!): чим більше говорити їй про згоду, тим більше вона ненавидить".

Ми передали докладно зміст плаксивих енунціяцій, вірніше — денунціяцій, зітхаючого до старих, добрих цісарських часів професора, щоб показати українському читачеві, як настроюють тепер польське громадянство.

На марґінесі ще одно зауваження: на згаданому відчиті в першому ряді сидів відомий наш „приятель" п. Керскі з „І. К. Ц." і так завзято записував „наукові" тези прелеґента, що аж шкла злітали йому з носа. Тільки чекати — а ось-ось появиться у краківській червоній пустомельниці нова сензаційна стаття. (Вже появилась. — Ред.).

„Робота", як бачимо, йде. **Ром. Гучв.**

усього краю до Львова, щоб у Соймі та в намісника понаглити справу виборчої реформи до галицького Сойму. Отся депутація зібралася у Львові та з приводу демонстрації перед Соймом дійшло до проливу крови, — а польські верховоди відповіли, що їм не спішиться годитись на демократичну виборчу реформу до краєвого Сойму...

В других виборах до Державної Ради, з загального голосування в 1911. р., вийшов Семен Вітик знова послом і був тоді одиноким українським соціялдемократом у парляменті.

В цьому році наступила була нова хвиля **російської** національно-релігійної і політичної **пропаганди в Галичині** та галицький намісник д-р Бобжинський виступив був проти того з репресіями. З приводу тих репресій станув молодочеський посол **Крамарж** в обороні „російського" народу в Галичині, своїми ревеляціями в „Новому Времені" і кинув був підозріння на наших братів українців у Росії, начеб вони вели пропаганду на знищення Росії.

Супроти того виступив пос. Семен Вітик у віденському парляменті проти посла Крамаржа і назвав його агентом російського уряду в Австрії, та за цю зневагу вислав був пос. Крамарж своїх заступників до пос. Вітика, одначе до двобою таки не дійшло.

Зате в австрійській делегації 29. грудня 1911. р., сказав п. Крамарж, що його думки невірно передало „Новое Время", бо він осудив переслідування українського руху в Росії, і так само противився, щоби в Австрії переслідувати русофільство.

Через те в австрійській делегації розвинулась була дебата про українську справу; її там провєнювали на цій сесії: посли Григорій Цеглинський і Микола Василько.

Ця посольська діяльність Семена Вітика — опісля притихла.

У ЦАРСТВІ СТАЛІНА.

МАРЕВО ГОЛОДУ.

(АТЕ) Цієї весни загрожує совітам голод. З одного боку Дніпро і Дон залили чимало колгоспів, з другого боку колгоспники винищують або потайки продають збіжжя; відділи ГПУ не можуть проломити селянської солідарности і пасивного опору.

НОВИЙ НАСТУП НА СОЮЗ УКРАНСЬКИХ СОВІТСЬКИХ ПИСЬМЕННКІВ.

(ВУ) „Комуніст" з 23. лютого ц. р. гостро критикує орган союзу українських совітських письменників „Літературну Газету", закидаючи їй недостачу поважної критики, наївні оцінки, безкритичні похвали для всіх видань та лизунство. Редактор „Літературної Ґазети" Твардов, на думку „Комуніста" не розуміє відповідальної ролі преси в большевицькому вихованні.

БЮРОКРАТИЧНЕ ОТУПІННЯ.

(АТЕ) „Вечерная Москва" жалується на „культ бумаги", що розпаношився в совітській адміністрації. Урядовців не цікавить зміст документу — їм вистарчає печатка і підпис. Одна жінка кілька місяців вимальовала від ріжних московських урядів усякі можливі знижки, полекші та помочі, показуючи... звичайне свідоцтво ідентичности.

По широкому світі.

Австро-німецькі наради у справі культурного зближення почались учора у Відні. Вони довели до порозуміння в царині мистецтва, фільми та радія і поручили підкомісіям справу шкільництва і книжок.

У французькій пристані Бордо обслуга пароплавів страйкує дальше. На пароплаві „Мекнет" вибух окупаційний страйк; пасажири відїхали поїздом.

В альжирській місцевости Сіді бель Аббес 10.000 тубільчих робітників уладило бухливі демонстрації, домагаючися підвишки платень і обкидали камінням поліцію та жандармерію.

Швайцарська державна рада заапробувала плян фортифікації кордонів Швайцарії, на ту ціль федеральна рада зажадає цього року 20 міліонів фр. кредиту.

Турецький міністр закордонних справ виїде під кінець березня до Баґдаду, де підпишуть пакт 4-ох держав Близького Сходу: Туреччини, Ірану, Іраку й Афґаністану.

МЕКСИК ПІДДЕРЖУЄ ДАЛІ ЧЕРВОНИХ.

НЮ ЙОРК, 4. 3. ПАТ. „Ню Йорк Таймс" повідомляє: Мексиканський секретар закордонних справ заявив, що Мексик буде далі піддержувати червоний уряд у Валенсії. Згаданий щоденник підкреслює, що Мексик не має достаточних запасів зброї і муніції, щоб допомагав довший час Еспанії. Кружляють поголоски, що тому Мексик купує зброю за кордоном й опісля доставляє еспанським урядовим військам.

Завзята дискусія у справі судів присяглих.

В середу 3. ц. м. правнича комісія радила над закономпроектом про скасування судів присяглих. Референт пос. Щепанський заявився за скасуванням судів присяглих. Посли з Галичини виступали проти законопроекту і покликувалися на досвід десяток літ у цій справі. Якщо є деякі недомагання в установі судів присяглих, слід їх усунути та подбати про кращий добір присяглих судів. З черги виголосив довшу промову мін. Грабовський виступаючи теж проти судів присяглих. Вони — говорив міністр, були потрібні перед насильством чужої влади, але непотрібні у своїй державі. Суд присяглих був знаряддям політики. Він не є фаховий, не є незалежний, кермується почуваннями, часто ломить закон, вводить льотерію до виміру справедливости, судді присяглі є припадковими суддями.

Дискусія виявляє привички поодиноких дільниць, саме тоді, коли у Польщі уніфікують законодавство. Теперішня конституція не згадує про суди присяглих і дала таким чином вказівку, що суди присяглих слід скасувати. Додав, що національні меншини побоюються судів присяглих у вимірі справедливости. Вкінці міністр заявив рішуче, що не згодиться в ніякій формі на участь громадян у вимірі справедливости.

В дискусії пос. Зомерштайн довше полемізував з висновками міністра. Пригадав, що покликування на професорів університету не є ніяким арґументом, бо не знати, які думки мають перевагу в літературі. До того проти тепер. конституції заявилась більшість професорів університету. Справа судів присяглих не є лише дільницевою. Суди присяглих істнують тільки у Галичині тому, що не введено в життя постанови березневої конституції. Суди присяглих істнують в усій Европі, крім Югославії і Болгарії. Навіть у Німеччині та в Італії народній чинник у формі лавничих судів бере участь у вимірі справедливости. Установу судів присяглих введено свого часу не з огляду на фаховість виміру справедливости, лише тому, щоби ввести народній чинник, як гаранта, до виміру справедливости. Цей чинник мав бути виразником почуття правовости усього громадянства, м. ін. у ділянці політичних, пресових і найтяжчих кримінальних проступків. Суди присяглих істнують не лише у державах, що хвилево втратили незалежність, не лише у державах з мішаною етнічною структурою, але їх завели в усіх державах і усіх суспільностях.

В голосуванні за скасуванням судів присяглих заявилося 10 членів комісії, проти 9, у першу чергу всі посли з Галичини. Тому посли Завроцький і Зомерштайн зголосили внески меншости на пленумі сойму, щоб він відкинув принятий проект закону про скасування судів присяглих.

ЖІНОЧА СТОРІНКА.

Дитяча іграшка.

МАМАМ НА УВАГУ.

Серед багатьох чинників дошкільного виховання важне місце займає дитяча іграшка-забавка. Вже в доісторичних часах діти первісних народів гралися залюбки примітивними іграшками, що їх достарчала передовсім сама природа. На Україні були вже дитячі забавки коло 600—500. р. до Христа. Дослідники находили їх часто у дитячих гробах над Чорним Морем у колишніх грецьких кольоніях. Потребу іграшки відчуває однаково дитина бідних і багатих батьків, однаково у народів на вищім чи низькім ступні розвою культури. Тому дивно, чому сучасна педагогіка так мало уваги присвячує цій справі.

Дитяча іграшка відіграє велику ролю у формуванні людини, від неї у великій мірі залежить майбутній характер дитини, правильний розвій вроджених її здібностей; — вона помагає дитині знайомитись з життям. З грунту хибний, а навіть шкідливий є погляд, що дитина може чимнебудь бавитися, щоб тільки не плакала, і дається їй те, що є під рукою.

А тут не в тому річ, щоб дитину іграшкою заспокоїти, іграшка мусить її вдоволити, зацікавити, вона повинна бути для неї правдивою радістю! Відповідно до того, що дитину займає, іграшки ділимо на 3 категорії: тіловиховні, конструктивні та ілюзійні. Найбільшу ціну мають іграшки тіловиховні як санчата, совги, лещата, мяч і т. п. Конструктивні розвивають творчий змисл, один із найважніших і необхідний у поході цивілізації, це всякого роду складні іграшки, як клєцки, варстати, літак, кораблик, авто й інші, які треба у цілість зложити із малих складових частин.

Іграшки ілюзійні, котрі звичайно зачинаються такими словами, як: „Нехай то буде мама, а ми діти", або „Бавмося в крамницю, я буду продавати, а ви приходіть купувати" і т. п. Ілюзійні іграшки розвивають у дитини не тільки фантазію, але і спосіб думання та координацію рухів. — Батьки, що купують дитині іграшку, для котрих вона не все є елементом педагогічним, часто йдуть за своїм смаком, витрачують на неї більші гроші, через що роблять її предметом люксусу, а дитину вона не все, або лиш на коротку хвилину вдоволяє. Додаймо до цього довгі і поважні поуки, необхідні при вручуванні дитині такої цінної іграшки, тоді вона часто вже від першої хвилини ставиться до цього нового дарунку холодно, навіть неприязно. Бо дитина не любить іграшок мертвих, яким з огляду на їх ціну, належиться особлива пошана, а з тим роля статистів у забаві.

Дитяча іграшка мусить жити, мусить невпинно брати участь у кожній, своєю уявою створеній акції, словом мусить мати темпо. Коли навіть дитину скортіло заглянути забавці до середини — то ця, на вид руїнницька робота, ведена цікавістю, виходить дитині на користь і приносить їй радість відкриття правди. І чимбільше усяких маніпуляцій робить дитина довкола своєї іграшки, тим краще розвивається її уява, зростають творчі сили, активність та орієнтація.

Та, щоби не зродився в дитині руїнницький інстинкт, то треба купувати іграшки зложені, щоб дитина заспокоїла свою цікавість, а потім сама її легко змонтувала. Велику виховну вартість мають комплети іграшок нпр. кухня із усією мініятурною обстановою, сільське газдівство, ремісничі варстати і т. п., бо вони приготовляють дитину до ріжних життєвих ситуацій та дають їй ілюзію дійсности у ріжних її відмінах та розвивають самостійність та ініціятиву.

Ясна річ, що першою умовиною доброї дитячої іграшки є запевнити дитині тілесний або душевний розвиток. Іграшка мусить відповідати вікові дитини. В ніякому разі не сміємо оцінювати дитячої іграшки відповідно до її продажної ціни, яка для дітей є зовсім байдужа, — бо на торзі є безліч дорогих іграшок, а виховна їх вартість майже ніяка.

Велике значіння, головно у ранньому віці дитини, має матеріял з якого вроблена іграшка. Матеріял мусить бути такий, щоб його легко мити чи навіть виварити, отже целюльоїд, гума, для старших дерево розмальоване неотруйними фарбами. Ніколи бляха, порцеляна чи інші крихкі матеріяли. Вартісною іграшкою в руках дитини є ілюстрована книжечка, для якої більше зрозуміння мають виховники як до інших іграшок.

А тепер лялька. На ній варто хвилину зупинитися. Чи взагалі лялька потрібна і чи давати її дитині як іграшку? Бо треба знати, що між новітніми теоретиками дитячого виховання є багато ворогів ляльки. Та і справді дотеперішні фабричні ляльки виконувані майже шабльоново із розмальованими обличчями, бездушним виразом очей, прибрані у вибагливу одіж, не тільки, що не сповняють майже ніякої функції у духовому чи фізичному розвою дитини, але навіть не приносять їй сильнішої радости. Таку коштовну цяцю дитина часто кидає в кут, щоб із материнською ніжністю пригорнути дерев'яний валочок, який дитяча фантазія перетворила у найкраще тіло, а кусник ганчірки у лискучу сукню „Попелюшки". — Та всеж ляльки є для дітей конечні, але такі, що зображують живих людей нпр. селян, козаків, ремісників, торговців, школярів і т. п. Уявіть собі, скільки цікавих і все нових ситуацій може витворити дитина, граючись такими ляльками. А коли у костюмі народніх типів буде підкреслена хочби і маленька регіональна риска, (вишивка, крайка, хустинка і т. п.) то око вже і найменшої дитини любуватись буде у рідних барвах і мотивах і шукатиме анальогій в її домашнім світі, потім у захоронці, школі і т. д. І може саме тут у дитячій іграшці лежить завязок любови до свого народу і всього, що рідне.

Якщо дитяча іграшка має таке велике виховне значіння, якщо вона є засобом творчого розвитку, — то чи не вказаним було би, щоб зацікавилися цією справою наші педагогічні і промислові кола?

В часі, коли у всіх народів світа дошкільне виховання є найважнішою проблемою суспільної опіки, у хвилині, коли і в наших найближчих сусідів організується краєві з'їзди, посвячені новій відповідній духові часу дитячій іграшці — і ми кидаємо між українську безробітну інтелігенцію гасло створити **виробню іграшок для української дитини.** Усі українські захоронки, садки, захисти, кожна українська родина у Львові і на провінції, де є маленькі діти, радо повитає у себе дитячу іграшку, по змозі оперту на народній тематиці, що її проєктували українські педагоги та інжиніри, а виконували українські руки!

М. П.

Балачки про моду.

ЯКІ КОЛЬОРИ БУДУТЬ МОДНІ?

Це питання цікавить всіх нас зі зміною зимового сезону на весняний, а зима таки вже відходить і про весну мусимо думати, бо ось-ось пригріє сонечко і на денне світло треба витягти наші весняні туалети. Та часом з минулого року нема чого витягати і треба, (або й наші цьогорічні розрахунки на те дозволяють) чи то купувати новий плащ чи комплет або давати його шити. При цьому питання: які кольори будуть модні? — відіграє неостанню ролю. Вже сьогодні можна дати на це деяку відповідь.

Отже весна цього року прибирається в першій мірі у всі відтіні жовтої барви — від цитриново-жовтої до помаранчево-червоної включно. Очевидно, що поруч з цим поважне місце займе і бронзова барва, особливо у табакових відтінях. Зелена і то у спеціяльному відтіні липового листя. Багато сірої, але переважно сірі матеріяли не є гладкі, а скоріше той сірий тон твориться чорними та білими крапками перетканими на сіравому тлі або якимись іншими взорами матеріялу надається загальний сірий тон. Бежова барва буде і далі модна, але трохи в жовтішому тоні. Синіх відтінів цього року буде менше, але червоні забирають поважне місце, а то у звязку з недалекою вже коронацією англ. короля та королевої, де червона мантія королевої і пристосовані до неї у червоному тоні туалети її „дам" будуть творити яскраву пляму.

У звязку з барвами треба звертати увагу і на взори матерій. Несе нам у дар мода щось, над чим сумно схилять голови трохи повніші пані, а саме „крати". Одна потіха, що ті „крати" не дуже виразні. Переважно відзначені вони лише вузьким темнішим пружком і вже за яких 40—50 кроків вони зливаються в одну тонову цілість.

Ось весняні пророцтва, які неодній з нас завдадуть клопоту. Бльондинка з жахом зустріне вістку про жовті кольори, але потішиться бронзовими та темнішими червоними, а вже особливо липово-зеленою барвою, а коли вона має випадково ще й карі очі то припудрувавшись темнішим пудром навіть і до деяких жовтих відтінів може відважитись. Якщо наше волосся модно руде то прийде нам до речі темно зелена барва, що є теж дуже модна, або бежова з відтінем гірчиці. Брюнетки радо вітати муть жовті кольори, а вже особливо ржаво-жовті, матово-помаранчеві та ясно-бежеві.

Та як бачите, любі пані, у цьогорічній кольоровій моді кожна з вас знайде щось, що їй особливо буде личити, але пригадуємо тільки ще раз, мусите памятати, що цього року і інші частини нашого одягу, як капелюх, торбинка, рукавиці та черевики мусять бути тоново згармонізовані в одну цілість, а тому застановляючись над барвою вашого плаща, комплету, костюму чи суконки памятайте про цю засаду, бо серед літа можете опинитись перед прикрим фактом, що куплені на весні черевики чи рукавиці які ви дібрали до свого англійського плаща в літі вже нідочого іншого не придадуться. Тож добре наперед обміркуйте, в якому „тоні" ви хочете цього сезону парадувати перед світом.

Рита.

З нашої хроніки.

З клюбового життя. Дня 1. березня завітала до клюбу „Нової Хати" письменниця Катря Гриневичева. Хоча темою вечора було: „Як повстав Шестикрилець", то письменниця її отесло не придержувалась. Навпаки, її гутірка обіймала взагалі творчі задуми мистця та їх здійснення. Письменниця говорила коротко, але так тонко передавала переживання мистця, що до цього додавати не треба було нічого. Може і під враженням цього не виявилася дискусія, бо всі були спосмілені.

Кілька уступів із „Шестикрильця" відчитала п. Ірина Гургула з глибоким відчуттям та відповідним патосом.

Зі світа.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ.

Що 85 відсотків світового грошевого обороту перейде через руки жінок і то переважно господинь?

Що найкраще одягненою жінкою в Голівуді рахується Жан Крофорд, а за нею йде Мі Вест? Так принаймні осудила одна з найліпших знавчинь моди в Голівуді. Ні Грети Гарбо ні Марлени Дітріх до гарно одягнених жінок вона не зачислила?

Що одна з молодих, заможніх американських індіянок закінчила медичний факультет і відкрила своїм коштом лічницю, в якій вона лікує своїх незаможних побратимців? Носить вона дуже поетичне імя, яке в перекладі на нашу мову значить „Д-р Сумний Олень"?

Що чоловік не сміє замовчувати перед жінкою своїх ділових справ? Так принаймні присудив недавно ню-йоркський суд при одному розводовому процесі. Жінка подала жалобу до суду, що чоловік її не хоче ніколи з нею поділитись своїми підприємствами (чоловік є купцем збіжжя) і ніколи не оповідає їй про свої комерційні успіхи чи турботи. Чоловік боронився тим, що хотів охоронити нерви жінки від розстрою, але суд не взяв під увагу цього оправдання і наказав чоловікові у майбутньому бодай час від часу розказувати жінці про свої ділові справи. Тимчасом подружжя те ще не розведене, бо сподіваються від чоловіка поправи.

Що в Греції 200 дівчат подало до короля прохання, щоб він пошукав для них чоловіків? В місті Елеосі вже не було чоловіків, які моглиб чи хотіли женитись, отже підприємчиві дівчата зібрались і доручили одній своїй товаришці, молоденькій, гарній продавчині квітів, щоб вона подала королеві їх прохання, коли той будучи переїздом у місті йшов від свого авта до магістрату. Король тим проханням був зворушений і наказав перевести до того міста на постій цілий полк війська. Може це зарадить лихові бідних дівчат.

Що скоро мабуть будемо носити сукні з матерії, яка є зроблена з молока?

Що в Чехії кожна третя господиня прасує електричним залізком? Цікаво довідатись на скільки наших родин у Львові припадає одно електричне залізко?

Що до Европи перенесено з Китаю новий гатунок капусти і тут уже її засаджено з добрим успіхом. Отже наші господині матимуть змогу урізноманітнити харчування родини ще одною доброю городовиною. Можна її приправляти на різні способи, але найсмачніше вона є приправлена як наша звичайна салата. Ця рослина різниться від нашої капусти тим, що головка є менша, не має качана і не псується так легко, як звичайна капуста — що наші господині напевно привітають з великою радістю.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Казка, що стане правдою.

Одною з атракцій славного цирку Барнуба був ліліпутик. Крім своїх виступів мріяв він завжди про зединення і зорганізування ліліпутів цілого світу в сильне, велике товариство, оперте на взаїмній співпраці й допомозі.

Минуло багато літ. Малий Томцьо Мізинчик, як його популярно називали, перенісся на другий світ, але його ідея зорганізувати ліліпутів на цілому світі має сьогодні всі дані на реалізацію.

Недавно віджила на Мадярщині Гулліверова казка про державу карликів, де той покривджений природою людський рід житиме щасливо і безжурно. Легенду ту переніс у життя будапештенський промисловець Юліян Гонт. Піднявся він реалізації великого діла: обєднання малих людей в одній організації, а дальше в одному краї.

Почалося від крамниці з одягом для осіб низького росту. Гонт, що сам не мав більше, як 80 цм. висоти, заложив при своїй фабриці відділ, що виробляв готове вбрання для карликів. У скорому часі заповнилися полиці і шафи гардеробою для осіб, що не мають 1 м. висоти. Крім убрань можуть дістати там карлики для себе взуття, ґалянтерію, капелюхи, навіть малі тіжечка. Промисловець не завівся у своїх надіях. До крамниці стали заходити малі гості, купуючи за низьку ціну потрібні речі. Приходили навіть замовлення з провінції.

Гонт, бачучи підстави до своєї акції, занявся статистикою. Статистичні обчислення виказали, що число карликів у тій наддунайській державі дає поважну цифру — 17.900, а на світі доходить до 80.000. По тих довгих обчисленнях і по зібраню адрес з двох півкуль скликав Гонт світовий конгрес карликів до Будапешту, вважаючи, що Мадярщина має право на назву „країни карликів". В одній із саль Наукового Т-ва в Будапешті відбувся **манїфестаційний зїзд** ліліпутів з цілого світу. Прибули представники Злуч. Держав, Англії, Китаю, Греції, Бразилії, Німеччини, Югославії та ін. Розуміється, що найбільше було їх з Мадярщини.

Юліян Гонт приготовив для учасників зїзду спеціяльні малі фотелі. Сам організатор виголосив боєву промову, яку малі долоні ліліпутів гаряче оплескували. По промові Юліяна Гонта, що підбадьорила карликів, промовляли інші учасники. Одначе загальний зміст їх був плаксивий. Один делеґат Ганул́я заатакував тихим голосом уряд, домагаючись для ліліпутів знижок на залізницях, у театрах, трамваях і т. п., а бодай такого відношення **як до дітей до 7 л.** Домагався дальше, щоби в театрах, кінах і концертових салях уставлено малі крісла, призначені для найменшої і найчемнішої публики.

По обіді в домі Гонта відбувалися дальші наради. Серед численних резолюцій найхарактеристичніша є та, що домагається утворення окремої держави для карликів: „Королівство карликів дасть змогу тим людям працювати свобідно для світу".

По останній конференції будапештенський бурмістр приняв делеґацію зїзду в складі Юліяна Гонта, Ганулі, сір Екіна на довшій конференції. Створеній на конгресі „Міжнародній унії карликів" побажав бурмістр в імени міста Будапешту успіхів в організації країни і держави ліліпутів.

Шеф поліції, що не вміє ні читати, ні писати.

В Монтевіль, у стейті Ню-Джерзі трапилася цікава подія. Дійшло до бурхливих демонстрацій мешканців, які домагалися щоб лишити дотеперішнього їхнього шефа поліції.

Міська Рада Монтевілю порішила, що дотеперішний шеф поліції у тому місті мусить уступити зі свого становища, бо виявилось, що він — анальфабет. У проводі поліційної станиці не може стояти людина, що не вміє читати ні писати. Коли ця вістка облетіла місто, зорґанізували мешканці Монтевілю бурхливу демонстрацію в обороні свого улюбленого комісаря, зложили протест і заявили, що комісар може доказати, що він уміє писати і читати. Радні відповіли, що вони самі радо хотіли б про це переконатися і що вони ще розглянуть цю справу. Тимчасом неграмотний шеф поліції лишився дальше на свому місці і мабуть цілими вечорами вчиться писати й читати.

Хвиля самогубств в Европі змаліла.

Статистичні дані ріжних европейських держав відкривають вовсім ненадійний факт: скількість самогубств в Европі помітно змаліла.

Здавалось би, що повинно бути навпаки. Кріза не змаліла, загальне положення погіршилось. Нервові недуги збільшаються... Одначе статистика каже правду. Від 1929 р. люди все менше і менше шукають ратунку в револьвері, чи отруті. Один із редакторів париських часописів написав таке:

„Загадка криється в тому, що притупилась уже людська чутливість. Людям — байдуже: війна, то війна, біда, то біда. В перших роках після війни люди реаґували на недолю як завжди. Тепер ніхто нічим не переймається, бо приготований на найгірше.

Таємні міліони фабриканта гармат.

Про померщого в листопаді м. р. „короля гармат" Василя Загарова розказують в англійських банкових колах ріжні поголоски. Йде про спадщину одного з найбагатших людей Европи. Зложене в одному льондонському банку майно по Загарові оцінюють на близько 200.000 фунтів штерлінґів.

Є це тільки частина того багатства, що є зложена в золоті. Багато нерукомостей і віль, прегарні замки в Шкотії та інші великі скарби були власністю людини, що працювала для смерти. До сьогодні не усталили ще байонських сум, які одержать спадкоємці від реєнта Ліріца з Парижа. Казочні ті суми дістануться в першу чергу графині Остроріґ і сестрі Загарова пані Вонфорд, що мешкає в Англії.

Мешкання у ваґоні.

Два місяці мешкав один безробітний у Ню Йорку зі своєю жінкою — під землею, в ваґоні підземної залізнички. Денний чинш за це мешкання — це була ціна двох білетів підземної залізнички. Пара безробітних, не маючи ніяких засобів до життя, рішила замешкати в ваґоні.

За пару центів зїздив безробітний Джон Мартґрель зі своєю дружиною до стації підземної залізнички. Купував дві карти до найближчої стаційки. Потім непомітно пробиралися тунелем до ваґону, що стояв на бічних рейках, щоб там, у свому „домі" положитись на нічний спочинок. Ранком покидали своє мешкання, що мало навіть хатню обстанову, і знову непостережно діставалися на денне світло. Щойно по двох місяцях відкрили це „подружне кубелечко". Безробітного і його дружину взяли на комісаріят поліції, та влада виказала зрозуміння для незавидної долі подружжя і постаралася за краще мешкання для нього.

Ріжноколірові вулиці.

Турецький уряд рішив прикрасити вулиці Стамбулу квітниками ріжних кольорів, щоби прохожі легше орієнтувалися в місті. Всі доми в европейській дільниці прикрасять ясносірими кольорами, урядові будинки — помаранчевими, а вулиці для піших прохожих — червоними. Доми на передмістях прикрасять ясносиніми або бронзовими квітами. Стамбул буде — містом квітів.

МІЛІОНОВА СПАДЩИНА

В тих днях появилася в англійських часописах цікава вістка, що один багатий шотляндець лишив спадщину в сумі 1 міліона фунтів штерл., яка вже стоїть у англійських банках 135 літ.

Зложив його якийсь Бетлер, що під прапорами Костюшка бився за незалежність Польщі. По повстанні вернувся Бетлер до Англії, став банкирем і доробився величезного майна. Те майно зложив у банках перед смертю і призначив виплатити його своїм наслідникам щойно тоді, як Польща стане незалежна.

Тепер відбувся у Варшаві зїзд... 100 претендентів до спадщини. Та і в Англії організуються нащадки Бетлера і домагаються грошей для себе.

ЗУБ ЗА ЗУБ.

В одному містечку в Вестфалії практикував молодий, але відважний хірурґ. Щоб заохотити пацієнтів до операції, якої вони боялися, говорив звичайно з ноншалянцією:

„В найгіршому разі отворимо й побачимо, що там чувати".

Одного разу вийшов хірурґ з дому й затріснув двері. Щойно по дорозі пригадав собі, що в хаті забув ключ. Післав по шлюсаря, якого недавно оперував на сліпу кишку. Коли хірурґ і шлюсар зустрілися перед замкненими дверима лікар попросив давнього пацієнта зарадити злому. На те підніс шлюсар молоток і вгатив з цілої сили в двері, сичучи зі злости: „В найгіршому разі отворимо й побачимо, що там чувати!"

НАЙГАРЯЧІШЕ БАЖАННЯ.

Нюйорський журнал „Стар" подав невідоме ще оповідання Марка Твейна:

На іспиті було 25 студентів. Трьох студентів відповіло прегарно на всі питання і професори не знали кому признати першенство.

Тоді один старий професор сказав:

— Заждіть... Я негайно вияснюю, хто із них найбільше талановитий, розумний і сміливий

І звернувся до студентів:

— Скажіть мені, панове, яке ваше найгарячіше бажання?

Перший студент відповів:

— Я хотів би стати президентом Злучених Держав.

Другий сказав:

— Я хотів би знайти способи, щоб припинити всі терпіння і війни... Людство було би мені на віки вдячне!

Третій сказав:

— Моє найгарячіше бажання стати першим на сьогоднішнім іспиті

Старий професор подав йому руку:

— Славно! Гратулюю вам! Ви осягнете в житті найбільші успіхи, бо бачите те, що найскорше можете здобути.

ҐРИПА СЕРЕД ПСІВ І КОТІВ.

В полудневих і північних провінціях Франції шаліла цього року жахлива ґрипа. Цікаве, що далась вона в знаки не тільки людям, але ще більше звірятам: псам і котам.

У псів виступають перші познаки ґрипи в постаті нудьги й утрати апетиту. Ветеринарі шукали ліків на ґрипу в звірят та всякі інекції показались нездарними. По кількох днях від перших проявів недуги собаки гинули. Подібно хорують на ґрипу коти. Зачинається теж від меланхолії і браку апетиту, аленазагал проходить вона лекше, ніж серед псів. Смертельність котів з причини ґрипи є менша.

БЕРНАРД ШОВ У ФІЛЬМІ.

Перед кількома днями відбувся виступ Бернарда Шова перед обєктивом. Шов мав виступати в фільмі „Королівський нарід", що її тепер саме накручують в однім англійськім кіновиробництві. Славний письменник саме написав собі ролю і вивчив її. Та коли вступив на естраду, забув язика в роті й тільки промовив:

— А, до чорта, я все забув!

Режисери мусіли витяти ту сцену з фільмової стяжки, бо вона не була „в програмі". Фільмовий „виступ" Шова перешлють до Голивуду, до музею „фільмових куріозів".

Ширіть наш часопис!

З відчитової салі.

„ПІЛСУДСЬКІЗМ ТА ПЕТЛЮРИЗМ — єдині дороги для обох народів“.

Цікавий відчит ред. В. Бончковського у варшавському „Прометеї“.

В четвер 25. лютого п. р. на зборах варшавського „Прометея“ виголосив ред. Б. Бончковський відчит на тему: **„Пілсудськізм та петлюризм, противенства й анальогії“**, якому в огляду на деякі цікаві думки й висновки присвятимо дещо більше уваги.

Ред. Бончковський заповів, що говоритиме про старі, українським слухачам добре знані правди, про які проте треба їм завжди памятати і повторяти як щоденну молитву. Відтак вийшовши від порівняльного сформулування тези, що в історії як і у всьому на світі форма переважає матерію, прелегент зобразував суть двох політично-історичних течій т. зв. пілсудськізму і петлюризму в їхньому минулому й сучасному, підкреслюючи їх схожість і розбіжність.

Дух польських передвоєнних угодовців був тільки — на думку прелегента — відводом супроти репрезентованого Пілсудським польського політичного активізму, активізму плянового, якого формою була революційна акція, а напрям — західній та культурний.

Духовим творцем тої політично-світоглядової течії був **В. Студніцький**, що ще надовго перед світовою хуртовиною сформулував свої програмові тези: польська справа є справою анти-російською, похвалювання традиції Грунвальду ослаблює її, відвертаючи польську увагу на захід, реституція Польщі, що її можна встановити лише в зовнішньому конфлікті, може наступити тільки через похід на Москву. Отими ідеями пілсудськізму автор, що переконав навіть свого часу Сенкевича, визволив польську політичну думку зпід ендецької психози та приготовив її прийняти ідеольогію чину.

Поляк не може глядіти інакше на петлюризм, як на український пілсудськізм.

„Петлюризм“ істнує в українській нації від Мазепи, через Орлика, Шевченка, аж до самого Симона Петлюри, й творить єдиний реальний — хочби навіть тільки теоретично — фронт.

Студніцьким петлюризму став Д. Донцов.

Оба ці теоретики стояли назовні партій, оба не розуміли конечности польсько-українського перемиря, оба підлягали впливам льокальних непорозумінь та стали невільниками своєї ідеї.

Після війни Донцов — речник петлюризму, та Студніцький — герольд пілсудськізму, стали теж на подібних політичних плятформах, шукаючи підпори на заході, а становище до Москви окреслювали тезою: союз з Москвою небезпечніший ніж війна з нею.

Прелегент широко цитував „Підстави нашої політики“ Донцова, перейшов до оцінки обох ідеольогій та їх здобутків. Зміст обох ідей української і польської схожий, здобутки першої скромніші, при чому кидається в очі гармонія між посиленням петлюризму та програною москвофільських течій і в польському і українському громадянстві.

Сучасна Польща взяла в спадщині по Австрії свою політику супроти українців та робить ці самі помилки. Українці не мають сильного аргументу: петлюризму, що ним оперує виключно еміграція. Українська і польська ендеція можуть спільно боротися лише у користь Москви чеськими коронами (?!) а навіть ще й тепер німецькими марками (?!).

Майбутній конфлікт на заході може тільки збільшити московську займанщину. Польща, — як держава, має певні тривкі речі, — український недержавний нарід має їх менше. В інтересі Польщі є, щоб між нею і Росією повстали нові держави, які стануть забороло́м перед російським імперіялізмом, отже пілсудськізм та петлюризм це одинокі дороги для обох народів.

—

Після реферату провідник зборів проф. Р. Смаль-Стоцький пригадав, що в цьому тижні появиться 200. число „Бюлетину П.-У.“ та з тої нагоди бажав ред. В. Бончковському створити серед українсько-польських взаємин таку станицю, де можна булоб успішно передискутовувати ці проблеми.

На зборах присутній був теж старенький проф. В. Студніцький.

(КТВ).

ВІДГУКИ ДНЯ.

„Молода Муза“.

Нині вечором (4. III.), 20.45, побачить Народній Дім — молодомузців. Не всі вони зберуться в нинішній день у Львові. Одні нездужають, інші не дістали дозволу вїзду в границі держави (цікаво, яка небезпека грозила від них?!).

Але все таки буде „Молода Муза“, хоч у неповнім складі.

Молода Муза! Хоч рясно припорошена снігом, хоч із чолом аж до потилиці, але Муза і направду ще нині нестара. Ще в тих, під тими припорошеними снігом чупринами, горить вогонь творчости і колиб тільки хоч трохи відрадніші обставини, ще неодна бадьора чи мрійлива пісня поплилаб над Україною. Бо руки ще дужі і творбани цілі і струни непоржавілі...

Колись...

Ішли сумні, а то й плили по морю тьми і сідали в такі хвилі над рікою, співали „Ой люлі смутку“, чи оповідали казку про перстень. Сходилися потім у каварні Андріолього, пили чорну каву, деколи абсинт і вважали себе за сумних. А по правді були здорові, веселі і жили серед незлих обставин.

Зовсім навпаки як покоління поетів після них. Ці не сходилися ніде, писали бадьорі вірші, вважали себе за страшенно веселих і були... сумні. Навіть сатиричні журнали видавали — плачуючи. А якби хотів їх зібрати, сходив би ноги по коліна, бо розбіглися по цілому світі.

Молода Муза!

Може й нині дивно буде звучити те слово:

— „Молода Муза“! — сказав до мене один член „Молодої Громади“ і посміхнувся. Кожний з них по пятьдесятці...

Я глянув на нього і собі посміхнувся: член „Молодої Громади“ мав тільки обручик волосся на голові і — той був сивий.

Так, так! Кожний мав колись право назвати своє товариство молодим ,а „Молода Муза“ тим більше. Вона справді здивувала всіх своєю молодістю, свіжістю і відвагою, хоч і уявляла собі, що мусить строїти свою арфу на „моль“.

Але ті мольові згуки були свіжі і на свій спосіб радісні. Пригадую собі, як я, малим хлопцем, жадібно вслухувався в нові мельодії, що неслися зі Львова, як пожадно ловив нові книжечки, що приходили на село. В кожній книжечці сидів на першій сторінці автор, в широковивязаній краватці, з великою чуприною, з пером у руці.

Молода Муза!!

І ці два слова мали свою мельодію в мене.

Мали і мають.

У мене і в міліонів.

Мають і будуть мати доки живуть люди, доки відчувають мельодію рідного слова і запах рідної землі.

Галактіон Чіпка.

Італія борониться перед вилюдненням.

Як подає Стефані, Велика Фашистівська Рада під проводом Мусоліні займалась учора демографічним питанням і рішила, що 1) батьки великих родин матимуть першенство у вишукуванні заробітків; 2) платні будуть пристосовані до родинних тягарів; 3) дотеперішні демографічні постанови змінять, запевняючи істнування великих родин; 4) введуть позички для молодих подруж і посагові асекурації для молодих робітниць і 5) зорганізують національне товариство великих родин; 6) скасують громади, де населення меншає і менше потребує публичних установ; 7) покличе до життя спеціяльний орган для контролі демографічної політики.

ДАЛЬШЕ ЗБЛИЖЕННЯ МІЖ КАНАДОЮ І ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ.

ЛЬОНДОН, 4. 3. ПАТ. З Отави повідомляють, що канадійський премієр Макензен Кінг виїде в найближчу суботу до Вашингтону з візитою до през. Рузвельта, з яким обговорить господарські справи

—o—

ПЕРЕГОВОРИ У СПРАВІ ВОЄННИХ ДОВГІВ.

ЛЬОНДОН, 4. 3. ПАТ. Французький амбасадор у Вашингтоні Боне заявив журналістам, що задумує перевести переговори з американським урядом у справі управильнення воєнних довгів

НОВИНКИ.

— **В справі щомісячного безплатного книжкового додатку.** Нашим точним Вп. Передплатникам пригадуємо, щоби враз із передплатою на березень прислали найдалі до 15. III. на порто безплатного книжкового додатку 25 сотиків. Хто не долучить до передплати 25 сот., тому книжки не зможемо вислати. Одночасно звертаємо увагу, що книжковий додаток на березень і дальші місяці дістануть безплатно тільки ті наші **точні і безпосередні передплатники,** що вплатять найдалі до 15-го кожного місяця 5 зол. за пренумерату і 25 сот. на порто. Просимо на це звернути увагу, щоб не тратити непотрібно часу й коштів на листування. Нові передплатники дістануть безплатний книжковий додаток за той місяць, за який пришлють передплату в сумі 5 зол. і 25 сот. на порто.

— **Ходім всі** на концерт молодих мистців і **поможім Рідній Школі.** Дня 6. березня 1937. в суботу в год. 7.30 вечором відбудеться **Вечір камерної музики** в Малій Салі Музичного Т-ва ім. Лисенка. **Виконавці програми:** Ляля, Маркіян-Дніпро, Іван-Севастіян Барвінські й Оксана Тарнавська. Пояснення до виконуваних творів подасть **проф. д-р Нестор Нижанківський.** Дохід на потреби Кружка Р. Ш. ім. Гании Барвінок. 360

— **Нова вистава** в Т-ві прихильників мистецтва (Львів, вул. Дідушицьких 1., II. п.) буде відкрита в неділю, 7. ц. м. в год. 12. Вона зацікавить культурні кола львівського громадянства добором визначних малярських прізвищ. Окремі салі виповнять нові твори, композиції і пейзажі проф. Влад. Ляма. З більшою збіркою нових праць проф. Адам Бунш, якого творчість виказує нові вальори. Цікаво представляється „Історія Дрогобича“ в акварелях Фел. Ляховича. Сальони доповнюють квітові композиції Янини Новотної, і Штіка та Р. Мержовіча. Виставу можна оглядати щодень від 10. до 15., вступ 1 зол., акад. 50 сот., шкільна молодь 25 с. Групи і прогульки дістають знижки.

— **Новий тип телеграм** встановлено в Польщі т. зв. „слідом за адресатом“. На домагання надавця телеграму на випадок, як адресат виїхав, або перепровадився, будуть висилати за ним до нового місця побуту. Це буде так довго повторятися, аж телеграма дійде до адресата. За кожну додаткову висилку обчисляється знижена оплата у висоті 50 прц. приписаної тарифи.

— **У справі ліцеїв.** Міністерство освіти повідомило шкільні кураторії, що власники приватних гімназій можуть вже тепер вносити подання про видання дозволу на ліцей. Підставою рішень у справі управнень першої кляси ліцеїв на новий шкільний рік будуть управнення 4-літних гімназій та 7. і 8. кляси гімназій.

— **На поправу доріг.** Коломийська повітова рада підвищила, як повідомляє агенція „Всхуд“, дорогову оплату до максимальної законної висоти 55 прц. грунтового податку. Преліміновану з підвишки суму 50.000 зол. призначено на поправу доріг у повіті.

— **Зміна границь Тернополя і Бродів.** Соймово-адміністраційно-самоуправна комісія приняла урядовий проект закону про зміну границь міст Тернополя, Бродів і Косова. Принято поправку референта, щоби Старі Броди вилучити в цілости з міста Бродів і створити окрему сільську громаду.

—**Леди на Дністрі** сплили вже зовсім. Плесо води у Незвиськах пов. Городенка обнизилося до 71 цм. понад нормальний стан. Два дні тому рівень води виносив 2.20 м. понад нормальний стан. Лід на Дністрі у Бобреччині пустив уже зовсім. Стан води доходить тут до 20цм. понад нормальний.

— **Буревій на Поділлі.** Над Чортковом та околицею перейшов сильний буревій, що в багатьох місцевостях позривав електричні дроти, наслідком чого деякі дільниці не мали електричного світла. Сила вітру була така велика, що прохожі не могли вдержатися на вулиці.

— **Староста звільнений із служби.** Як повідомляють з Ярослава, справа б. ярославського, опісля любачівського старости Вонса досі не полагоджена. У звязку з тим до Ярослава приїхав інспектор з міністерства внутрішніх справ і перевів дохоження. Старості закидають зловживання влади. Покищо звільнили його з державної служби.

—**К раєва хроніка.** В Заліщиках пострілилася в голову з фльоберта Софія Красовська, огородніча практикантка. Її відставили до львівського шпиталю. — Львівський суд присяжних засудив Івана Черниша з Липини любачівського повіту на 2 і пів року вязниці за грабунок на шкоду купця Цімермана. — Станиславівський суд засудив Василя Різничука, громадського радного з Павелча, на 6 місяців вязниці за спроневірення грошей, призначених на будову нічлігового дому. — У Скоморохах бучацького повіту повстала пожежа, що знищила мешкальний дім і стадо курей. — В Гаях львівського повіту померла глухо-німа жебрачка, коло 60-літня, невідомого прізвища і походження. — У Жабю, пов. Косів, утік із арешту 18літній Козма Янюк, якого мали відставити до поправчого заведення. — У Пістині пов. Косів утік із громадського арешту, виломивши крати Казимир Спульніцький, та його зловили і відставили до делятинської вязниці. — З громадського арешту в Боднарові пов. Станиславів Василь Лико, арештований за крадіж корови, виломив крати у вікні та втік. — У Підлужі пов. Станиславів Степан Луцишин зранив із кріса свою наречену Анну Бобок, опісля сам застрілився. — Суд присяглих у Перемишлі засудив на 4 роки вязниці селянина Кирила Ноджака за те, що пострілив свою наречену.

— **Львівська хроніка.** У судовій салі поранився залізкою на грудях Станислав Шостак, коли суддя проголосив йому присуд 4-літньої вязниці за крадіж. — Францішка Водзінська, обвинувачена в крадежі, хотіла пробити кинжалом Анастазію Онишків, яка зізнавала в суді проти неї. Поліцай, що припадково переходив вулицею, арештував Водзінську. — До костела на Знесінні добулися вломники і вкрали із скарбони кільканадцять зол. — У Львові курсують фальшиві 10-золотові монети. — Марії Форись видер якийсь молодик портмонетку з 90 зол., коли перечислювала їх на вулиці і втік. — Поліція шукає за Мозесом Штайнером, візником і інкасентом кольоніяльного купця М. Шпрехера, що на його шкоду спроневірив 1.361 зол. — Перед трибуналом присяглих почалася в середу розправа проти Івана Мурмила, Пилипа Макара, Олекси Сеня, Пилипа Гука та Василя Проця. Обвинувачені вони в тому, що в лісі біля Рави Руської напали Л. Райса, тестя львівського рабіна, та візника Н. Демка і вбили обох підрізавши їм горло. Райсові забрали 1350 зол., срібний годинник і інші річи.

— **Арештували соціялістичного діяча.** У Кракові арештували міського радного та соціялістичного діяча д-ра Болеслава Дробнера та його жінку. Арештування це є у звязку з арештуваннями та ревізією в „Дзеннику Популярнім“. Д-р Дробнер був співробітником „Дзенніка Популярного“, а його жінка працювала в адміністрації краківської філії „Дзенніка Популярного“.

— **Українці в еспанських боях.** До села Накло перемиського повіту надійшла вістка про смерть селянина Андрія Цигла, українця, що впав у боях під Овієдо, бючись у рядах урядових військ. Циґол виїхав ще у 1934. р. на роботи до Франції і там затягнувся до добровольців, що пішли на еспанський фронт. Нема сумніву, що на еспанському фронті знайшлося більше українців, які попали там збаламучені большевицькою агітацією.

— **Смерть Парилевичевої.** У краківському шпиталі померла на рака Ванда Парилевич, жінка президента апел. суду, героїка голосної хабарницької афери. Наслідком того будуть автоматично припинені всі дохоження проти неї, зате слідство проти 7 інших осіб вмішаних у цю аферу, ведеться дальше.

— **Спроневірення в суді.** З доручення прокуратора арештовано скарбника городського суду, Рибле́вського під закидом здефравдування 50.000 зол. До викриття афери причинилися урядовці рахункового відділу при окружному суді.

— **Коморник екзеквує коморника.** Від скарбового уряду у Пщині прийшов до коморника в Міколові інший коморник і заняв свому товаришеві машину до писання та радієвий апарат. Справді рідкий випадок.

— **Кат нарікає.** Польський кат Бравн вислав до міністерства справедливости письмо, в якому нарікає, що його поминули при авансах. А тимчасом настали „тяжкі часи“. Амнестія забирає йому доходи, бо всі смертні присуди перемінюються на досмертну вязницю. Він дістає тільки 200 зол. місячної пенсії, з тим, що від кожного вішання дістане ще по 50 зол. На жаль вішати приходиться йому дуже рідко і він бідує...

— **Схопили 17-літню дівчину.** Черновецька преса повідомляє про незвичайне схоплення 17-літньої Марії Мойсевич у селі Більча коло Радівців на Буковині. На родинний дім дівчини напало в ночі трьох замаскованих мужчин, озброєних револьверами і ножами. Загрозивши родичам смертю на випадок крику, напасники потягли доньку до самоходу, що стояв на дорозі, і відїхали. Про подію повідомлено жандармерію.

— **Большевицька господарка.** „Ізвєстія“ повідомляють про величезні крадежі в комісаріяті маринарки. Викрито брак двох міліонів рублів. У книжках і рахунках стверджено нечувані непорядки. У справу є вмішаних багато вищих урядовців. Зловживання тревали два роки, що свідчить про недостачу контролі в найвищих совітських урядах. Один з урядовців, що був головним винуватцем зловживань, відобрав собі життя.

— **Кара за подружню зраду.** Німецький карний кодекс мають зновелізувати так, що за подружню зраду передбачена кара не як досі до 5 місяців вязниці, але до 10 літ.

— **Музей Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові,** вул. Чарнецького 24, мав у місяці лютому 128 вкладькових чисел приросту до ч. 27.283 включно. В поодиноких відділах прибуло предметів: етнографія 121, археольогія 95, побутова старовина 11, історичні памятки 18, мальованці 3, різьба 1, рисунок 1, екслібріс 1, фільмі репродукцій 56, відбитки 104, альбоми репродукцій 5, фотографії 17, монети 82, банкноти 1053 (збірка проф. М. Кордуби), цинкові кліші 2, мапи 9, підручна бібліотека 1. Жертводавцями були пп.: Баранів Ю., радник Величко Ф., о. Вітешко А., Ворчак І., Городецький І., дир. Дорошенко В., д-р Елеонорович В., проф. Кердицький М., д-р Криштевич І., д-р Левицький В., Лишецька О., Нижанківський Т., д-р Огоновський В., проф. Олексишин, проф. Осінчук М., дир. Погорецький В., Т-во „Просвіта“; Сідлянський І., проф. Січинська У., радн. Сопотницький О., Сорочинський Ю., Стародуб І., Тимус І., Ткачівський С., вид. „Хортиця“; Вид. „Червона Калина“ та Шляхтич С. Управа Музею складає всім щиру подяку. Відвідувачів було 83, у цьому одна богословська прогулька. Музей відчинений щодня від год. 8—13, у неділі і свята від год. 10—12.

—o—

Спорт.

ЗМІНЕНИЙ РЕЧИНЕЦЬ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ У.С.С.

Спортова Рада У. С. С. повідомляє, що примушена перелoжити речинець Загальних Зборів із 7. ц. м. на 28. ц. м. з огляду на те, що зайшла конечність вставити в порядок нарад зміну статуту У. С. С.

У. С. С. ВІДКЛИКУЄ СВОЮ ВІДОЗВУ.

В половині м. м. помістила Спортова Рада У. С. С. у щоденнику „Діло“ відозву п. н. „Фізичне виховання й обовязки суспільности“, в якій звернулася до громадянства й установ зі закликом складати одноразові (між іншими) датки на ціли українського фізичного виховання. З огляду на те, що такі датки мали б познаки прилюдної збірки, а про дозвіл на таку збірку Спортова Рада не постаралася, цією дорогою відкликує вона згадану відозву.

Найбільшим ворогом для здорового, родинного життя є шинки, що відчужують батьків від родини й рівночасно ослаблюють джерело прожитку. — Я. Лубс.

Останні вісти.

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ СОЙМУ.

В четвер 4. ц.м. почалося пленарне засідання сойму. Маршал сойму повідомив послів, що дістав відповідь на інтерпеляцію пос. Валевського у справі протипольських тез чеської закордонної політики, сформулованих у книжці бувшого пос. Шеби і відповідь на інтерпеляцію пос. Фреймана у справі парцеляції маєтку Столин. Опісля сойм відослав низку законопроектів до комісії по першім читанні, м. ін. законопроект про устрій адвокатури.

ОВІЄДО ДАЛІ В РУКАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВІЙСЬК

БУРГОС, 4. 3. ПАТ. Червоні війська бодай покищо закинули думку заняти Овієдо. Нагальний наступ при участи великих сил війська припинили. Тепер відбуваються лише дрібні сутички. Бомбардування Овієда теж ослабло. Гарматній вогонь знищив вежу катедри та ушкодив шпиталь. В останніх днях згинуло від барабанного вогню 1.200 осіб цивільного населення, здебільша жінки і діти.

САЛЯМАНКА, 4. 3. ПАТ. Комунікат головної кватири повідомляє, що на астурійськім фронті національні війська відбили наступ неприятеля під Сан Канодо з тяжкими втратами і вдержали у своїх руках Овієдо. На мадридським фронті на відтинку Харама національні війська відбили минулої ночі всі наступи червоних військ, які залишили на побоєвищі багато вбитих. Зрештою оживлена стрілянина і канонада на всіх відтинках фронту.

АНАРХІЯ У ВАЛЕНСІЇ І БАРСЕЛЬОНІ.

ЛІСАБОНА, 4. 3. ПАТ. В районі Барсельони і Валенсії червоне військо відмовляє щораз то частіше послуху. Не вдається завести дисципліни у військових відділах. За невдачі розстрілюють старшин на домагання ріжних революційних комітетів, хоч військо не виконує приказів старшин.

✝ Посмертні згадки.

о. Михайло Чайковський, парох Звиженя пов. Броди, б. член У.Г.А., помер 3. III. 1937. у Львові, в 46 р. життя осиротивши дружину і двоє дітей. Перевіз тіла з каплиці анатомії до Золочева відбудеться 5. III. в год. 9., похорон у Золочеві 6. III. з парохіяльної церкви в год. 10-ій. В. Й. П.!

Нові книжки й журнали.

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ. Р. X. ч. 3. Зміст: Микола Матіїв-Мельник: Кобзар (вірш). — Вв: Шевченко й Шевченківські святкування. — Володимир Савченко: 1917—1937 (з приводу двадцятьліття української революції — 3 обр.). — хс: Дозрілі яблука не допускають, щоб картопля кільчилася. — Іван Черсак: Перемога весняних квіток (1 обр.). — Олександер Лазаревський: Останній день життя Т. Шевченка. — Вол. Дорошенко: Александр Пушкін і Україна (з нагоди століття смерти — 1 портр.). — С. Орлюк: Два поети (Пушкін і Шевченко). — Я. П.: Давні подружні звичаї на Україні (1 обр.). — хс: Кисла капуста на лік. — Франц Коковський: Кухателя. — Володимир Гумецький: Тайна доброї смаховаризни (анекдоти). — Д. Г.: Вовна з молока. — Михайло Сопевицький: Чому Греція стала колискою панової культури (7 обр.). — Микола Балалук: Волинський базальт (2 обр.). — Д.: Хто перший відкрив Америку. — дг.: Медаль Френча. — Хр. Сімаль: Про мисяці (карнавал — 6 обр.). — Дмитро Горбач: Електронова камера (1 обр.). — Валентина Королева: Фідус. — Е. Жарський: Повітря й сонце — добродії людства (2 обр.). — Ярослава Рудницький: Звідки взялися наші особові назви. — Г. Вобик: Памяті Христі Алчевської (згадка з приводу двацятьліття української революції). — Бібліографія. — Ті, що від нас відійшли (Юрій Рудницький). — Поклик до співробітників.

—o—

За землю Батьківщини — за право життя

Промова сен. Юліяна Павликовського виголошена на ком. бюджетовій сенату з нагоди дебати над бюджетом Міністерства Хліборобства і Земельних Реформ в дні 10. лютня 1937.

I. УКРАЇНСЬКЕ ХЛІБОРОБСТВО В ЖИТТІ-ЗМАГАННЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Промовляючи в імени У. П. Р. при комісійній дебаті над бюджетом Міністерства Хліборобства і Земельних Реформ, мушу зазначити, що на працях, починах і замислах цього ресорту все скупчувалася і далі скупчується жива увага українського політичного і господарського світу. Не диво! В українськім народі, якого природне і здорове уверстування випачила вікова боротьба панівного народу, з яким приходилося змірятись йому, хліборобство — і то головно хліборобство селянське — уявляє собою сьогодні найбільш розлогу, хоч як недостаточну підставу творчої його праці. Українські селянські господарства, це основа існування звиж 86% українського народу в межах Польщі. Число селянських господарств становить 1/3 загалу селянських господарств в Польщі, хоч чисельно українське населення сягає загалом тільки 20% з вершком загалу населення Польської Републики. Враз з цим продукція українських селянських господарств не добігає вповні до 1/3 продукції селянських господарств в Польщі. Можливости піднесення видатности українських хліборобських варстатів при амбітних змаганнях українського хлібороба є великі, коли би до нього і його суспільних власними силами будованих орґанізацій стосовано позитивне право, підходжено з господарської точки погляду до його снаги і труду...

II. ПОГЛЯД УКРАЇНЦІВ НА ЗЛУКУ МІНІСТЕРСТВА ХЛІБОРОБСТВА І ЗЕМЕЛЬНИХ РЕФОРМ.

Злуці окремих колись ресортів Міністерства Хліборобства і Земельних Реформ в одно Міністерство з точки погляду усправнення аґрарної адміністрації, як поважної частини адміністрації суспільного господарства не можна з річевих причин протиставитися. Не можна одначе без застережень усправнення цього добачувати в самій опадаючій від 1931—1935 цифрі етатів, бо не слід забувати, що в 1934 введено в життя на цілій території Польщі установи хліборобського самоврядування — Рільничі Палати, які причинилися помітно до зросту хліборобської бюрократії.

Всеж таки слід підкреслити, що злука ресортів дає як засіб орґанізаційний підстави до згармонізовання і доцільної синхронізації праць в ділянці акцій, що змагають до піднесення стану рільничої культури, з працями формування відповідної нової аґрарної структури, згідної з духом демократизації землі.

III. УКРАЇНСЬКИЙ ПОГЛЯД НА МЕТУ ЗМАГАНЬ МІНІСТЕРСТВА ХЛІБОРОБСТВА І ЗЕМ. РЕФОРМ.

Ми згідні з п. Міністром в тому, що земля в руках хлібороба повинна відповідати серед теперішнього стану хліборобства трем засадничим вимогам: найвищій продукції, найвищому суспільному доходови, найвище піднешеному затрудненню робочих рук.

Нам йде про те, щоби в злученім Міністерстві в обох його головних ділах не переходжено до порядку дня над тією дійсністю, що Польща не є державою національно одноцілою і що земля то не тільки варстат праці, не тільки родинне гніздо хлібороба, але й батьківщина народу.

Нам йде про те, щоби у розвязці технічних питань хліборобської продукції і суспільних питань хліборобської орґанізації, а зокрема у розвязці питань аґрарних реформ в тім й парцеляції не нехтовано потреб і конечностий українського хлібороба і українського хліборобства у всіх його проявах згідно з обовязуючою конституцією і позитивним правом аґрарним.

З двох огнищ йде праця у скомасованім Міністерстві. Становлять вони неначе два огнища-еліпси. Гармонія у праці двоогнищевій буде мабудь найкраще збережена, коли поверхня праць дасть змогу замкнутися обводом еліпси найкращої форми. Гармонія ця обовязувати мусить й для стосунку Міністерства Хліборобства і Земельних Реформ до українського хліборобства, супроти якого обовязане це Міністерство приміновати рівну мірку, що відповідала би мірці, стосованій до польського хліборобства.

А. Хліборобство.

Господарчі труди в ділянці продукції і збуту хліборобських плодів, труди над інтенсифікацією продукції, переставлювання господарки збіжевої на годівельну, піклування біля поширення спеціяльних культур, які в свою чергу поовязували би пекуче і грізне вже питання надміру робочих рук села — це все є засоби, які не насувають нам, коли йде про їх доцільність, ніяких засадничих застережень. До цих засобів причислити належить і заінтересовання Міністерства Хліборобства справою халупництва і людового промислу та народнього мистецтва. Все це має своє річеве уґрунтовання, тим самим є доцільне. Йде про те, щоби Міністерство Хліборобства та підчинені йому орґани аґрарної адміністрації враз з відповідними орґанами адміністрації загальної та господарського самоврядування, коли вже не хочуть попирати в цій ділянці змагань українського хлібороба, виявили бодай справедливість (збутові акції на внутрішнім ринку і закордоном, власні орґанізації українського хліборобства суспільного характеру) і не пригашували адміністраційними засобами важкого змагання власних сил орґанізованого українського хлібороба.

Стосунки в цій ділянці нехай не будуть ідилею, але хай будуть свідоцтвом зрозуміння і правовости з боку Мін. Хліборобства і його орґанів. А до зрозуміння нас і до правопорядку супроти нас нажаль еще дуже далеко.

Гірше еще представляється відношення Міністерства на відтинку земельних реформ, коли йде про його зрозуміння до потреб і конечностий українського хлібороба.

Б. Аґрарні реформи.

1) П а р ц е л я ц і я. Мої клюбові товариші і я мали нагоду не раз і не два підкреслювати в парляментарних палатах і їх комісіях пекучу потребу основних аґрарних реформ на нашій батьківщині. Ми зазначували теж, що сама лишень парцеляція запасу землі на нашій території не всилі направити складних аґрарних стосунків, серед яких приходиться жити українському народови і його хліборобській верстві та прочим місцевим автохтонним хліборобам без огляду на їх національність і віру. Ми не залишали — мимо ноторійности — пригадувати це, що дуже заавансоване перенаселення нашої країни — зокрема в межах кол. Галицької Руси — при скупости запасу землі на її території, не може і не сміє допускати до кольонізації нашої батьківщини. Ми заявлялися і заявляемося за цим, щоби землю призначену до парцеляції вживати на поправу місцевих господарств, без огляду на національність і віру голодних на землю господарів. Нажаль ми мусимо ствердити, що хлоп-автохтон, цей споконвічний дідич землі Галицької Руси позбавлений є можности заспокоїти голод землі з її запасів на нашій батьківщині. Для ока тут і там місцеве населення може деякий скравок землі закупити — відноситься це й до місцевого польського хлопа — одначе на загал землю продається і резервується для кольоністів з поза меж нашої батьківщини. Йдуть імпорти чужих людий, яких піт в цю землю ніколи не всякав, для яких вона не була споконвічним дідицтвом, для яких не є батьківщиною — а місцеве населення згорює в огни голоду землі і браку праці на землі! Аґрарні відносини загострюються, хоч і без того імпорту кольоністів вони були суворо гострі, ба й грізні...

Не так думав маршал Пілсудський про основні засади аґрарної політики в ділянці аґрарних реформ.

Вчора минуло 18 літ від часу, коли у перве зійшовся у Варшаві Сойм-конституанта.

Відкриваючи його маршал Пілсудський, тоді начальник держави, зазначив у своїй інавґураційній промові між іншим, що аґрарна реформа в Польщі, буде переведена „w myśl zasad demokracyj Zachodu"...

Сам сойм старався сейчас випачити цю засаду. Аґрарна дебата, яка довела до звісної „ухвали рольней" з 10. VII. 1919, ведена була головно ендецією і пястівцями так, що з неї віяв не дух демократичних основ, а дух екстермінації не так соціяльної, як радше екстермінації поглиблення прірви між народами... Коли йде про демократизацію землі на українських землях, то парцеляція мала бути виключно ведена в користь скріплення на них польського елементу, мовляв без кривди для українців, бо парцельований запас землі, походить з польських маєтків. Чи маю цитувати слова В. Вітоса і його політичного однодумця Яна Домбського, Чи маю зясовувати тенденції „ухвали рольней" з 10. VII. 1919? Вони замикаються в ядернім висказі „ані пяди землі українцям".

По думці цеї тенденції йшов і йде парцеляційний рух на наших землях. Дарма, що ані розпорядок Ради Міністрів з 1. IX. 1919 „про оборот землею", ані закони про переведення аґрарної реформи з 15. VII. 1920 і діючий тер закон з 28. XII. 1925 — то значить все і весь час по сьогодні діюче позитивне право — не допускали кольонізації — цего синоніму екстермінаційної політики супроти українців.

Нехтовано вповні власні закони земельні! Кольонізацію ведено контра леґем...

Тільки військова кольонізація на північно-західних землях, оперта була на діючих грудневих законах з 1920 року. Dura lex — sed lex! Але й тут неслід забувати, що коли квітневою ухвалою сойму в 1923 припинено закон грудневий дотично перебирання землі на військову кольонізацію — військова кольонізація йшла praeter legem, щобільше contra legem, бо годі було осаджувати від квітня 1923 військових кольоністів на основі законів про цивільне осадництво (зак. про переведення аґрарної реформи з 15. VII. 1920 і 28. XII. 1925), щойно опісля вихісновуючи засоби „фонду оборотового земельної реформи" — „осаджувано" (фактично вони вже сиділи на землі) кольоністів на зразок дармових земельних наділів, як це дозваляв закон про війському кольонізацію. Дармово — слід розуміти так, що зобовязання кольоністів додаткових (після квітня 1923) покрито з публичних фондів.

Я підкреслив вже, що землі не можна трактувати як мертвий предмет обороту, бо земля, це національна територія і кожний нарід має природне право до землі своїх батьків, яку від віків управляв, на якій родився і жив, з якою є нерозривно злучений не тільки нитками господарських потреб, але й ланцами свого духа. Земля — це батьківщина народа! Це невідлучний складник життя і буття нації!

Прегарно це розумів польський нарід у пруській займанщині! Там боровся він побідно за природне своє право до землі своеї батьківщини. В боротьбі за це право одержав польський нарід моральну піддержку усього культурного світу. Колиж Генрих Сенкевич розписав звісну париську протикольонізаційну анкету, зібрав він голоси духової еліти усіх культурних народів. Живо пригадуються мені голоси італійських учених проф. Еттора Льомбардо і Рампоні, які без обиняків і по імені назвали акцію кольонізаційну прусаків...

Колиж ми українці стаємо в обороні землі нашої батьківщини, то кажуть нам, що підносимо зайвий крик. Земля до парцеляції походить з польських маєтків і переходить у польські руки! Навпаки, коли всетаки тут і там українець купить землю з польського фільварку, то це розширює український стан посідання.

Підхід для невчумчивого слухача переконливий!

Щож, коли все діюче позитивне право про виконання земельної реформи, а зокрема про парцеляцію говорить ясно, що земельним запасом мають бути направлені передовсім злі місцеві аґрарні відносини села — на українській території, очевидно українського села.

Не є річ в тому, хто був власником маєтку призначеного на парцеляцію, а в тому хто є управнений при парцеляції набути землю для економічного усамостійнення свого господарства, що в наслідку скарлуватіння, або малоземелля перестало бути господарством самостійним (самодзельнем), спосібним до запевнення продукції...

В прочім аналіза розвитку польської великої власности на сході і полудневім сході, переведена польськими і українськими історикатами, занепад української великої власности на протязі 1340 до кінця XVII. століття, засвідчена не тільки хронікарями, але і історикамии з іменами, Александром Яблоновським і Михайлом Грушевським та економістами, як Буяк, Бржевські, Людкевич і інших свідчать, що польська сьогодні велика власність, це колишня українська, що павперизація українського хліборобства, це у великій мірі наслідок розвитку панських маєтків і надужиття їх „домініяльних прав" та соціяльної переваги навіть після увласнення селян, що павперизація селянських господарств на полудневім сході, в наслідок дільби ґрунтів при зростаючім перелюдненню поступила так далеко, що дальше наводнювання тих земель чужими кольоністами є виключене. Погляди ці находимо впрочім і у видавництві З. Людкевича „Політика аграрна", яке чотирма виданнями видало само Міністерство Хліборобства у Варшаві.

Колиж живемо серед такої господарської дійсности, серед так звихненої аґрарної структури нашої батьківщини, в якій аж 80% господарств стоїть глибоко нище норми самостійних господарств, то бачимо, що не тільки природні права народу на землю, але й господарчі стосунки перелюдненої аґрарної країни виключають зовсім її кольонізацію!

Як вже я згадував при цім всім немає кольонізація нашої землі ніякої законної підстави у діючім позитивнім праві.

Чого домагаємося? Чи привілеїв? Ні! Ми домагаємося, щоби супроти громадян української народности стосовано засадничі закони

і позитивне аграрне право, зокрема, щоби п. Міністер Хліборобства і Земельних Реформ виконував арт. 51 закона про переведення земельної реформи точно після його тенору і змісту, то є, щоби при парцеляції маєтків на українській національній території, зокрема на Галицькій Руси, брав на увагу потреби місцевих карлуватих і малоземельних господарств, що у 80% загалу господарств на цій території відчувають гострий голод землі, а тоді — кермуючись **господарськими критеріями** — сам не найде місця на кольоністів на селах нашої батьківщини і ледви буде міг позитивно розвязати аграрну крізу місцевих українських і польських господарств!

Кажуть нам, що піднімаємо акцію оборони землі „для крику"!... З німим болем стрічаємо такі невмісні голоси з польського табору, якого нарід сам боровся за землю...

Кажуть нам, що артикул 51. закона з 28. XII. 1925, дає управнення міністрови деякі місцевости признавати теренами під кольонізацію! Не перечимо сьому, але стверджуємо, що це управнення **є услівне** і вторичне. Вперед **мусить** міністер узглядити положення місцевої аграрної людности. І цего якраз хочемо, за це якраз боремося, маючи на увазі не тільки інтереси українського хлібороба, але інтереси хліборобів на нашій землі **від віків** осілих, інтереси автохтонів без огляду на їх національність і віру...

Колиж кольонізація нашої батьківщини — хоч немає свого обґрунтовання в діючих законах йде, то неповажним є твердження, що йде вона самочинно без ніяких інструкцій. Якжеж і відкиж беруться кольоністи на наших землях? Знаємо практику в цій ділянці від часів діяльности ославлених авторизованих через державу кольонізаційних інституцій з „Товариством аграрно-осадничим" у Львові на чолі від року 1919/20. Знаємо практику й сьогоднішну! Чиж би галицькі старости на власну руку обмежували закуп землі тільки до покупців з корінної Польщі. Чиж би західно-галицькі повіти могли бути ними в їх децизіях nominatim вичислювані? Чиж би старости на власну руку могли ломати ясні і виразні постанови арт. 51 закона про переведення аграрної реформи (Слідує цитовання маєтків, громад і поіменних списків місцевих селян, українців і поляків, яким сокальський староста відмовив права закупу землі з парцельованих маєтків і велів віддати їм задатки вже вплачені на руки дідичів).

Колиж так, то пощо заслонюватися, що уряд до кольонізації є непричасний, що кольонізацію веде самочинно польське громадянство? Знаємо в деяких випадках, що польський дідич не хоче продавати землі українцям і продає її кольоністам! Але у тім випадку не можемо звільнити уряд з відповідальности за наслідки кольонізації. Уряд затверджує не тільки пляни парцеляційні, але й **листу набувців!** Колиж на листі цій появляються чужі кольоністи, а місцеві аґрарні стосунки не дозволюють на їх осаджування без шкоди для місцевих господарств, то тоді уряд обовязаний таку кольонізаторську листу, власне згідно з арт. 51 закону, **відкинути!** Колиж цього не робить то самочинна акція приватних осіб перестає нею бути, а стає акцією санкціонованою через уряд...

*

Виринає питання, чи польська держава, маючи аґрарне перенаселення на землях корінно польських, немає часом **господарської конечности,** шукати землі поза корінно польськими землями?

Отож слід згідно з дійсністю ствердити, що такої господарчої конечности корінна Польща не має.

Аґрарні стосунки в корінній Польщі, загострені є на міру подібну до нашої батьківщини, тільки в воєвідствах краківськім і келецькім! Зате запаси землі у воєвідствах центральних і західних під цю пору, є о півтора рази більші, чим на українських землях в цілости, а чотири рази більші, як в країні найгострішого голоду землі: Галичині... Стан такий є наслідком досі на наших землях переведеної цивільної і військової кольонізації. Захід шановано і далі шанується. Струю кольоністів кермується на схід...

Якийже господарський ефект кольонізації українських земель?

Розгляньмо його з двох боків!

Скарб держави витрачує — зі шкодою для акцій, що зміряють до оборони, зі шкодою для демократизації освіти, від 1919 року величанські суми на вдержання кольоністів на чужій землі. В останнє тільки маєток фонду оборотового земельної реформи, змалів у наслідку відписання зобовязань кольоністів о 200 міліонів золотих і далі маліє...

Передбачується нові суми на кольонізацію з нагоди „інвестиційного пляну"!

Самож хліборобство на нашій батьківщині зуситься на несамостійних рільничих варстатах, які дробляться, вхолонюючи природний приріст населення сіл. Господарства, що раз більше прибирають характер голодового самозасоблювання, відчахуються від ринку, бо мінімальний доплив готівки на села поглитує податок, примусова асекурація, адміністраційні кари... Падає село, а з ним і місто на нашій батьківщині.

Шириться голод, хороби тіла й душі серед безприкметної нужди і безнадійности...

Чомуж держава, яка все заявляє, що „рускіему людкові" не дасть вчинити кривди, не змінить і не зупинить кольонізаційної струї?

Чиж може кольонізацією здобуде для себе політичні вальори великої ваги?

На мою думку здобути їх — не здобуде!

Не можеж кольонізація, яка би вхолонула в себе і весь запас землі, на загал змінити українського етнічного обличчя нашої батьківщини. Про це пишуть і відповідальні польські політики.

Не потребую згадувати, як шкідливо ділає кольонізація на загострення суспільного і національного спору польсько-українського в Польщі! Як сприяє вона роздмухуванню огня боротьби, як облегчує аґітацію висланників Комінтерну, як облегчує тематику большевицьким радіостаціям!

Чи зискує від кольонізаційної політики і практики оборонність держави?

Йдім по ступням!

Хто знає, які території, східні чи західні, на випадок збройної боротьби нестимуть на собі тягар виживлення армії і міст. Коли східні — то чи слід штучно спихати українські землі до стану хліборобства, що розпоряджати ме самозїдаючими і самонедоїдаючими господарствами рільничого півпролетаріяту?

Колиж би знову східні землі стали тереном війни, то чи психічні настрої місцевого населення не відограють у поставі його до ворога рішаючої ролі — немаловажної для военних операцій держави?

Тому як би не було й політично кольонізація може стати тільки шкідливою для держави у своїх наслідках.

*

На бюджетовій комісії сойму в дні 26. I. ц. р. заявив п. міністр дослівно:

„Ziemie wschodnie Rząd nie traktuje jak teren kolonizacyjny" але „trzy południowo wschodnie województwa uważa za teren odpowiedni na kolonizację wewnętrzną".

Становище п. міністра дотично внутрішньої кольонізації в межах 3 воєвідств на полудневім Сході вимагає деякої уваги.

Терен цей, це первісна Галицька Русь, побільшена у часі адміністраційного поділу з 1921 р. і в часі грозячого плебісциту о 2600 км² корінно польських земель на західних границях нашої батьківщини з нею сусідуючих. Не заперечуємо, що в цих польських повітах панує голод землі, але природним джерелом його заспокоєння, мусить кожний уважати запаси землі коли не на заході, то в центральній Польщі.

З цих штучно до нашої батьківщини прилучених повітів можна би нарекрутувати таку фалянгу кольоністів, що весь рештуючий у нашій батьківщині запас землі міг би пропасти для місцевого голодного на землю сільського люду без огляду на його національність і віру! Бачучи дотеперішну практику преферовання якраз прилучених повітів у доборі кольоністів, яких спроваджують на наші землі — мусимо рішучо спротивитися так пониманій внутрішній кольонізації трьох південно-східних воєвідств!

Аналіза аґрарної структури переведена повітами, каже, що в кожнім повіті нашої батьківщини маємо надмір господарств, яких незаспокоїть навіть запас землі у повіті! Колиж на землю прийшли би кольоністи з корінно польських повітів з поза меж нашої батьківщини — то чисто незаспокоєних землею тільки буде зростати.

Тому внутрішню кольонізацію потреба вести згідно з постановами арт. 51 і 53 закону про переведення земельної реформи. Тоді вона буде парцеляцією сусідською і матиме — як наказує закон — на увазі інтереси місцевої хліборобської верстви чи то української чи польської. Імпорт кольоністів на внутрішню кольонізацію і у випадку про який говорить дотично 3 воєвідств п. Міністер не покривається з діючим тепер земельним законом з 28. XII. 1925.

Кольонізація для уряду — це експеримент! І то експеримент під оглядом національним без глибшого значіння для польського народу, зате під оглядом політичним і зокрема під оглядом забезпеки оборонности краю прямо шкідливий!

Скаже хто, що через мене — мимо щирого і всестороннього мотивовання абсурдальности кольонізації нашої батьківщини — промовляє „хлопська захланність" на землю!

Ні! Через мене говорить голос розпуки хліборобського стану і українського народу — народу, який одночасно через свою Парляментарну Репрезентацію підносить клич осторогу...

Земля в життєвих обставинах, в яких опинився український нарід, це нетільки варстат праці його хліборобської верстви.

Відчахнення українського хлібороба, а тим самим і українського народу від землі, може заспокоїти хиба тільки амбіції польського народу, неможе одначе заспокоїти потреб і конечностий, які випливають з рації польської держави!

Ужиття парцеляційної акції як засобу проти українського народу є засобом дальшої екстермінаційної боротьби.

Хто думає катеґоріями державними, а не іншими, мусить склонитися до мого погляду: Кольонізацію ведену з протиукраїнським вістрям належить припинити і на будуче понехати!

*

2) М е л і о р а ц і ї і к о м а с а ц і я. Здається, що доволі ясно змалював я голод землі і скупість земельного запасу на нашій батьківщині.

Запас землі давбися збільшити, коли би поширено відповідно аґрарні операції і на ділянку меліораційну. З цього приріс би дійсно і ареал землі, а що більше існуючі управні землі видобрені, віддячилися би збільшеним видатком — більшим жнивом.

Політика меліораційна міністра хліборобства, з окрема коли йде про наші землі, не може нетільки нас вдоволити.

Періодично, що пару років незабудовані гірські потоки і незреґульовані ріки виливають у нас. Нищать управні поля і сіножати та пасовиська, зриваючи або зарінюючи їх.

Вже на зїзді малого хліборобства, що відбувся у Президії Ради Міністрів 27. II. 1927, заговорено рішучо про необхідність приступлення до реґуляції рік і забудови гірських потоків як-раз в Галичині. Тоді то предложено для пригадки у рефераті проф. А. Юри розміри і кошториси необхідних робіт, зіставлені визначними спеціялістами меліораційного бюра кол. Краєвого Виділу у Львові. Для західньої части загрожених теренів для краківського воєвідства з року на рік находяться фонди. Лиш на теренах нашої Батьківщини — спокій і мертвеччина. Колиж цего року Мін. Комунікацій в якім потонув ресорт прилюдних робіт, з 15 міліонового фонду призначує для нашої батьківщини 250.000 зол. на реґуляцію рік і забудову гірських потоків, то чейже п. Міністер хліборобства на Раді Міністрів стане в обороні цеї диспропорції, а радше глуму. Вклади для території нашої сягати мусять на протязі 20 літ беручи за підставу річний плян інвестиційний по 8 міл зол. з горою річно тільки на гірські воєвідства.

Рівнож поборювання „внутрішньої Абісинії" — сих здетеріорованих пустарів-неужитків і лихих пасовиськ і сіножатей, що вимагають подрібних меліорацій не рухає на нашій батьківщині з місця, коли не брати на увагу починів Львівської Рільничої Палати обмежених засобами людей і гроша. Колиж пан Міністер попри буджетові суми і в пляні інвестиційнім забезпечує собі 16 міліонів золотих на будівництво звязане з кольонізацією, то сума 2 міл зол. на подрібні меліорації — навіть побільшена о невеличкі бюджетові квоти не свідчить добре про зрозуміння ратування неужитків і маловидатних культур через засоби, які нам дає меліораційна техніка.

Річю зрозумілою буде для нас й застій на полі **комасації** у нашій батьківщині. Пан Міністр подає найнижчі цифри комасацій з нашого терену.

Не диво! Коли ведеться парцеляцію кольонізаційну, коли не переводиться підставових, а з окрема подрібних меліорацій то нема ані суспільних ані господарчих основ зміни психіки місцевого населення у справі комасації — у додатку на нашім терені доволі дорогої. Але не дорожнеча операцій є причиною застою! Причини є глибші і про них я саме перед хвилиною згадував.

В. Питання неподільности господарств і справа обмеження обороту нерухомостями, які повстали з парцеляції.

Роздрібнювання селянських господарств через родинні поділи — як консеквенція герметичного замкнення перелюдненого села — була і є важливим питанням майбутности селянських господарств.

В засаді рятовання селянського стану — осаджування селянської родини на неподільнім господарстві — є питанням, до якого серед певних умов, кожний устосункується прихильно.

Всеж таки навіть в клясичнім краю загрозливої розпилі землі — на нашій батьківщині около 20% загалу селянських господарств слід причислити до економічно самостійних. Від них слід би зачати акцію хлопських майоратів — родових господарств, які би в опертю о догідний кредит постепенно сплачували членів рідні і віддавали їх іншим званням, головно з осідком в містах.

Тимчасом творитися мая хлопські майорати

...в опертю о здорові існуючі родові хлопські ...господарства, а в опертю о господарства повстали або доповнені при парцеляції. Такі господарства після проекту уряду мали бути вийняті з під обороту, отже de facto неподільні.

Вражає тут вже на перший погляд занадто урощений хід, занадто механістична засада ...рожування неподільности хлопських господарств, схоплюваних тільки тією критерією, чи ...вони були всеціло чи теж частинно ...купном землі на парцеляції...

Не заперечуємо, що з парцеляції могли повстати господарства самостійні. На те факт... повинноси було зуживати запас землі! ...знаємо теж, що спеціяльно на території ...Галицької Руси горячка кольонізаційна 1920/23 ..., ведена авторизованими через державу ...інституціями змагала до збільшення числа ко...ністів у першій мірі, а не гляділа на відповідні земельні наділи, наділи, які би відповідали ...від полоси — поняттю економічно са...стійного господарства. Перед вело у такій ...кольонізації сумно покінчивши своє існування ...Товариство Аграрно-Осадниче" у Львові.

Про вийняття з під обороту мав би рішати ...староста...

Розумію, що коли парцеляція від хвилі о...зуючої сили проектованого тепер закону ...білого кидатиме зі себе самостійні господарства можна обтяжити їх неподільністю.

Не розумію як у так делікатній матерії, як ...тична неподільність, закон мав би ділати ...хоча би тільки услівно на внесок дотичного старости.

До законопроекту отсього — коли він ...йде до відповідної комісії в Сенаті зго...сно засадничі річеві поправки.

Тут хотів би я тільки звернути увагу на його механістичне уняття, на брак фондів до сфі...сування родинних сплат і що головне на брак господарського запілля у містах на пере...иття сільського сплачуваного родинами люду, ...положення фатальне міст і на непідготованість сільського елементу до приходу туди.

На родинні сплати призначуваного минулого року 10 міл., фактично асигновано 7 міліонів. Є це більш-менш сума вистарчаюча на родинні сплати около 3000 господарств! Господарств звязаних з парцеляцією у роках 1919—1936 в Польщі є 630.000, а на нашій батьківщині ...ло 170.000 з цего загального числа. Розу...ію, що факультативні постанови про те, що ...ева влада „може", а Рада Міністрів має ...во вилучити цілі території, з під діяння ...ього закону, не каже нам брати під увагу ...бального числа господарств, які повстали ...доповнилися з парцеляції! Всеж таки цифри ...говорять як велитанських фондів вимагало ...ведення навіть дуже скромне цього закону в життя!

Міста терплять на безробіття, а розладо...вання його вхолонити може поступи, які би ...міста робили — розвиваючи у себе спосібні ...варстати праці ремісничі чи фабричні.

Приріст населення міст на довгі роки ще ...держаний положенням самих міст.

О прирості 7.5% в найближчих роках — ...яких говорив п. Міністер — як чиннику не...бідним при урбанізації, сільського населення ...надійно думати.

Приклади розвитку міст у Північній Америці в роках 1880—1900 не видержують з огляду на відмінність господарської конюнктури ...тики, коли глядимо на господарську ко...нктуру сьогоднішної доби. Не можемо теж ...забувати, що до американських міст наплинав ...сірий тільки матеріял людський.

Приклад зросту числа міського населення в С. С. С. Р., теж не може бути нами браний. ...знаємо, як зростали кадри робітничих ...рмій у містах, хоч би з розгляду реалізації першої пятирічки через спеціяльну комісію ...Женеві. Насильно вводжено робочу силу в мі...ста і видушувано з неї останній кервавий піт ...зразок сумної для людської культури слави ...галерників... (Міністер Понятовський: „Па...не Сенаторе! Застерігаюся, щоби ви підсували ...такі думки!"). Сен. Павликовський: „Далекий від сього пане Міністре". Я лиш ілюструю ...мало вартні є процентові прирости совітських міст для нас!")

Впрочім самі наші міста напів хліборобські ...рідня міщан-хліборобів, всетаки зжита з міським середовищем у першу чергу повинна бути ...взята під увагу.

Міста наші з отвертими раменами не ожидають напливу сільської бідноти навіть з грішми з родинних сплат.

Але й сама сільська сплачувана родинами ...рідня критиме в собі і анальфабетів і піванальфабетів, які не будуть підготовані ані до ремесла, ані до торговлі. Не заперечуємо одначе, що частина буде цим вимогам відповідати. Але ...одних і других битиме нефаховість і гостра конкуренційна боротьба. Тоді належить сподіватися, що й частина найздібніших розтороп...щена і знищена матеріяльно, якщо не найде найнижчої фізичної праці, поруч з тою частиною, яка розгульним життям — бо й з цим потреба числитися — запропастить гріш з родинних сплат вертатиме на рідну землю і під рідну стріху з горечю у серці! Які з цього поворотного руху виникатимуть трагедії, годі мені змалювати...

Мусимо теж взяти на увагу й таку можливість, що нопарцеляційні господарства згідно з законом про вийняття їх з обороту, ставши неподільними не добудуть кредиту на родинні сплати... Його не буде...

А тоді?... Тоді час буде уплиunion ...

А тоді?... Тоді час буде упливати а з ним життя! Родина буде розростатися, женитися і множитися і буде сидіти на спільнім ґрунті. Витвориться пекло спільного ужиткування і спільного життя (хтож схоче не на своїм ґрунті будуватися?). Люди приневолені будуть кошаруватися! Чи на цім зискає моральний рівень життя і співжиття, чи на цім зискає культура села?

Тому слід глибоко застановитися над законом, який маючи витворити нові господарські стосунки і кращі умови життя — може одно і друге погіршити!

—o—

Дописи.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Сільсько-господарська анкета. Дня 22. м. м. відбулась анкета представників економічних установ у Перемишлі у фінансовій справі філії Т-ва „Сільський Господар". В анкеті взяло участь 21 представників усіх установ крім „Міщанської Каси". Анкету відкрив і проводив голова філії „С. Г." о. дек. Малецький, опісля заступник голови д-р Рибак. О. дек. Малецький у коротких словах зясував присутним ціль анкети, підкреслюючи, що без належного фінансового вивінування філія не зможе працювати над піднесенням сільсько-господарської культури і тимсамим не зможе вивязатись із свого завдання. Вкінці попросив усіх зібраних, щоб спільно застановились над тим, якими способами вести дальшу працю, щоб двигнути село та не допустити до того, щоб селяни вступали до ріжних „кулек". З черги секретар філії м-р Чубинський обговорив прелімінар буджету, з якого виходить, що перед філією виринуло питання „бути чи не бути", бо недостає їй покриття на яких 1.700 зол. Пригадав теж велику ролю „С. Г." в житті нашого народу, підкреслюючи, що філія змушена вводити натяжну боротьбу з О. Т. Р. за кожний кружок у повіті. В дискусії забирали голос майже всі присутні. Всі одноголосно стверджували заслуги „С. Г." у піднесенні сільсько-господарської культури та конечну потребу допомогти філії в її фінансових клопотах. Д-р Рибак, закриваючи анкету, звернувся з покликом до всіх, щоб на кожному кроці поширювали ідеї „С. Г.".

К-ж

Випозичальня театральних реквізитів у Перемишлі. Виділ Філії Т-ва „Просвіта", дбаючи про розвиток аматорських гуртків при читальнях рішив заснувати при філії випозичальню театральних реквізитів (жупанів, шараварів, стрілецьких одностроїв, перук і т. п.). На цю ціль філія призначила доволі поважну квоту, як на свої невеличкі фінансові засоби. Правдиві зразки козацьких одностроїв напевно спричинять кращий ефект аматорських вистав. Слід теж підкреслити, що випозичальня доведе до зменшення видатків аматорських читальняних гуртків, бо випозичення у філіяльній випозичальні коштуватиме половину дешевше ніж у приватних жидівських випозичальнях.

СТАНИСЛАВІВ.

З відчитової салі. Мин. неділі відбулись чергові реферати в циклю споминів 1918—1919 років. Д-р Ю. Олесницький говорив про постачання в Галицькій Армії, інж. В. Дутка вказував на велике значіння залізничників, яке вони відограли у визвольних змаганнях. Публики повна саля й тому пропонуємо перенести ті виклади на салю „Нар. Торговлі", щоб в малій салі „Бесіди" не дуситись як оселедці.

З життя гімн. молоді. Мин. субота влаштувала „Клясова Громада" IV Б. кл. святочну академію в честь гетьм. Ів. Мазепи. Програма академії складалась з двох частин. На першу частину зложились такі точки: 1) І. Воробкевич — „Заспіваймо" — клясовий хор; 2) реферат про Ів. Мазепу; 3) Н. М. „До дівчини" — декл. Оріщук; 4) Ф. Колесса — „Гей гук мати гук!" — клясовий хор; 5) М. Мельник — „За Десну" — декл. Манюх; 6) Р. Купчинський-Гайворонський — „За рідний край" — кляс. хор. Другу частину творила інсценізація „Прояги" з „Мотрі" Б. Лепкого — укладу Марченка. В виконання програми вложено багато праці й приготування: побудовано пресворичну сцену, визначено куртину, декорації й стилеві костюми. Поодинокі точки пройшли бездоганно. Клясовий хор, хоч голосово ще незрілий, співав зовсім поправно під упр. учня Сеньковського. Деклямації дуже добре були підібрані й незле виголошені. Реферат основно обсуджен життєпис гетьм. Ів. Мазепи, його політичні змагання та відношення Москви до України. Інсценізація випала зовсім добре. Свято полишило на численній публиці додатне вражіння.

Б. П.

КОЛОМИЯЩИНА.

Закінчення годівельно-ветеринарного курсу „Сільського Господаря" в Коршові. Дня 27. м. м. відбулося закінчення годівельно-ветеринарного курсу, уладженого „Сільським Господарем" (філією в Коломиї) в шкільному будинку т-ва в Коршові. В курсі взяло участь 68 молодших і старших (від 15 до 42 літ життя) осіб — мужчин, здебільша з коломийського і сусідніх повітів, але були деякі з далеких місцевостей (Устеріки в горах та Улашківці з Поділля). 12 курсантів прибуло на власний кошт, інших' вислали районові молочарні та кружки „Сільського Господаря". Курс тривав 5 тижнів (від 26. січня). Проводив д-р Чайковський Юрій, ветеринарний лікар „С. Г." в Коломиї який викладав гігієну, ветеринарію та організацію допомогового фонду. Крім нього вчили інж. Зайцевий з Ярослава — загальна годівля худоби, наука живлення й управа паших рослин і інж. Роман Голод, який останнього тижня говорив про господарську працю районних молочарень для половини курсантів, також д-р Б. Михалевський брав участь у викладах. Курс покінчився іспитом, якому прислухувалися запрошені гості місцеві і з Коломиї, між ними радн. В. Кобринський, голова філії С. Г., сен. Кисілевська, д-р Левицький від „МС", Дм. Николишин від Нар. Дому і о. В. Тимочук. Після іспиту промовила сен. Кисілевська. Висловивши радість з приводу вдатного закінчення курсу, закликала учасників, щоб по повороті до дому, ділилися своїми відомостями з жіноцтвом і закликала їх гуртуватися у своїх товариствах і коло своєї персни. Опісля промовляв радн. Кобринський. Промовець звернув увагу, що дім, в якому відбувся курс, це дар Митроп. Шептицького, якому курсанти висловлюють за це свою велику подяку й долучують прохання, щоб забезпечив за „Сільським Господарем" довічну власність цієї коршівської посілости, щоб уможливити виховні завдання Т-ву. На памятку відбутого курсу курсанти вислали Великому Меценатові дрібний дар: малюнок коломийської монастирської церкви квити мистця Я. Лукавецького й письмо з подякою та з підписами всіх учасників. Дальше звернув увагу на вагу музею в культурі народу і взивав курсантів, щоб памятали про музей у Коломиї. З черги звернувся з покликом до курсантів, щоб практично використали знання, добуте на курсі. Воно необхідне у боротьбі за краще їстнування на тих клаптиках землі, що залишилися ще власністю наших селян. Підкреслив, що обовязком курсантів заопікуватися щиро кружками „С. Г." по своїх селах, творити в них жіночі секції і вишкіл молоді. Далі остерігав учасників курсу перед ґанґреною большевизму, що заходить ... характери. Свою живу, палку і змістову промову закінчив подякою провідникам, учителям курсу, учасникам і гостям Грімке „Слава"... свідчило, що курсанти зрозуміли й прийняли до серця думки голови філії „С. Г.". Підчас спільної перекуски промовляв курсант Стуцер з Городенки запевняючи, що ні придбане знання з курсу, ні його осторога перед комуністичною ґанґреною не піде на марно: курсанти служитимуть тільки рідній справі. Далі попрощався зі своїми учениками д-р Чайковський, від „Маслосоюзу" склав короткий привіт д-р Левицький. Промови закінчив інж. Голод. Після перекуски відбулася перед будинком спільна фотографія і учасники почали розїздитися до рідних сіл.

(-н-).

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ДОЛИНА:
5. III. Віа.
6. III. Чорногора в огні (Довбуш).
З Долини їде театр до Врошнева, Калуша і Станиславова.

Український Театр „Заграва"

ЗАБОЛОТІВ:
5. III. II. ч. Смерть Нерона.
6. III. Мурали.

Великий Театр:

Пятниця, 5. III. год. 7.30 веч. „Мадам Сан-Жен".
Субота, 6. III. год. 8. веч. опера „Луція з Ламермуру".

Кіна.

АПОЛЬО: „Сем Додсворт" на осн. Сінклера Люїса.
АТЛЯНТИК: „Королева джунглів".
ВАНДА: „Родина Ротшильдів", „Напад на Конго".
ГРАЖИНА: „Варвара Радзивілівна".
ЕВРОПА: „Рамона".
КАСІНО: „Сам на сам" з Іваном Несеол.
КОПЕРНИК: „Матура".
МАРУСЕНЬКА: „Матура".

МЕТРО: „Дівча в Будапешту" з Мартою Еґерт.

МІРАЖ: „Графиня Маріца" із Секе Сакалем. „Ільонка" з Францішкою Ґаль.

МУЗА: „Антін Адлера".

ПАКО: „Буря над світом" і колірові додатки.

ПАЛЯС: „Про що мріють жінки".

ПАН: „Сильветка".

РАЙ: „Буде краще" із Щепком і Тоньком.

СВІТ: „Їх Екселенція шофер" і „Нові Тарзанові пригоди".

СТИЛЕВЕ: „Американська авантура" та ревія.

ТОН: „Білий янгол".

УТІХА: „Кенігсмарк" і ревія.

ХИМЕРА: „Моя зіронька" з Шерлі Темпль; „Герой" з Волесом Бері.

ФОТОПЛЯСТІКОН.

(пл. Марійська 5.)

„Еспанія".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 5. березня 1937.

Берлін (357) 20.30, 21.00 Симфонія ч. 7. Брукнера, орх., **Білгород** (437) 18.30 Нар. пісні, 19.50, 20.00 Спів. ресітель, 21.00 Трансм. із Загребу, **Братислава** (299) 19.10 Дитячий хор, 20.45 Нар. пісні, **Брно** (325) 19.30, 20.00 „Маряна" оп. Мандича (I. дія), **Будапешт** (550) 12.05 Орх., 17.30 Циг. музика, 19.05 Твори Мусоргського, орх., спів, форт., **Відень** (507) 17.05 Авд. для дітей, 17.25 Рідні мельодії, 19.25 Оперетикові мельодії, орх., Гутман тенор 20.40, 21.00 Шубертівський концерт, **Дайтшляндзендер** (1571) 9.40 Оповідання, 14.00, 16.00 Музика, 15.15 Дитячі пісні, 18.00 Нова симор. музика, 20.10 Сп. ресітль Павла Бендера, пісні Шуберта, Вольфа, Леве, **Кошиці** (259) 18.00 Для Закарпаття, **Ліль** (247) 20.00 „Наречена Марго" ком. оп. Пляккета, **Міляно** (369) 17.15 Танц. музика, 19.00, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 Симф. концерт, **Мінхен** (405) 18.15 Популярна музика, 16.50 Сучасна музика, 18.00 Розр. концерт, Трефнер тенор, 20.10 Веселий вечір, **Прага** (470) 16.10 Орх. концерт, 17.15 Квартет ц-дур Моцарта, 19.10 Діти співають, 21.30 Два форт., **Радіо Парі** (1648) 17.00 Концерт квартету саксофоністів, 18.30, 19.30 Спів. ресітель, 18.45 Форт. ресітель, 21.00 Фр. сонати, **Рим** (421) 16.00 Солісти, форт., спів, 20.40, 21.00, 22.00 „Даль аго аль мідзоне" оперета Даль Арджіне.

Субота, 6. березня 1937.

Берлін (357) 16.00 Веселе муз. пополудне, 19.15 Форт. ресітель, Реґерові твори, **Білгород** (437) 18.30 Скрипка, 20.00, 21.00 Сербський вечір, **Брюселя фл.** (322) 21.00, 22.00, 23.00 „Аїда" оп. Верді, **Будапешт** (550) 13.30 Форт. ресітель, 14.00 Скрипка, 19.20 Джез, 21.40, 22.00 Циг. музика, 22.40 Орх. концерт, **Відень** (507) 12.00 Орх. концерт, 15.40 Хор, 18.10 Нар. пісні, 19.10, 20.00, 21.00 „Христя люнявська" оп. Ярна, **Дайтшляндзендер** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Нар. пісні, 20.10, 21.00 Веселий муз. вечір, **Кошиці** (259) 13.30, 18.00 Для Закарпаття, 16.45 Театр для дітей, **Льондон Редж.** (342) 22.00 „Мадам Батерфляй" оп. Пучінія (II. дія) **Міляно** (369) 17.15 Танц. музика, 20.40 „Наша земля" ком. Росата, **Мінхен** (405) 9.00 Веселі мельодії, 12.00 Орх. концерт, 18.50 Сцени, 20.10, 21.00 „Богема" оп. Пучінія, **Прага** (470) 11.05 Сальон. квартет, 16.45 Театр для дітей, **Радіо Парі** (1648) 14.15 Спів, 17.00 Авд. для дітей, 18.00, 19.00 Моцартівський концерт, 21.45, 22.00 Симф. концерт, **Рим** (421) 17.15 Танкова музика, 20.45, 21.00, 22.00, 23.00, 24.00 „Парсіфаль" оп. Ваґнера.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 5. березня 1937.

6.30 Раннішня авдиція, 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.15 Ранішній денник, 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авд. для шкіл, 11.30 Для старших дітей: „Щораз скорше", 11.57 Сигнал часу, 12.03 Концерт військ. орх., 12.40 Полудневий денник, 12.50 Про вилягання курят, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Рекламовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Львівська молодь перед мікрофоном, 15.55 Туристичний інформатор, 16.00 Програма на завтра, 16.05 Нар. пісні, з гр. пл., 16.15 Гутірка з хорими, 16.30 Орх. концерт, 17.00 У мряці серед ледників, 17.15 Фрагмент із міжнар. конкурсу ім. Шопена, 17.50 Актуальна гутірка, 18.00 Спортові вістки, 18.06, 18.16 Спортовий порадник, 18.20 Гутірка про Золочів, 18.30 Легка музика з гр. пл., 18.40 Суд праці, 18.50 Огляд хліборобської преси, 19.00 У ресторані, 19.20 З піснею по краю, 19.45 Оперовий фрагмент, 20.00 Муз. гутірка, 20.15 Симф. концерт, орх., скрипка, Шлиньська сопран, 22.30 „Дві пригоди п. Брелька" скеч Куртіна, 23.00 Танкові мельодії з гр. пл.

Субота, 6. березня 1937.

6.30 Раннішня авдиція, 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.15 Ранішній денник, 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авд. для шкіл, 11.30 Співаймо пісоньки, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Концерт солістів, гр. пл., 12.40 Полудневий денник, 12.50 Хліборобська скринька, 14.30 Театр Уяви для старших дітей: „Союз 4-х духів", 15.00 Господарські вістки, 15.15 Скеч: „Добрі ради", 15.22 Реклям. концерт, 15.30 Наша програма, 15.35 Юрандів хор, з гр. пл., 15.50 Огляд видань, 16.00 Програма на завтра, 16.05 Дві увертюри, гр. пл., 16.15 Мельодії для залюблених, орх. концерт, 17.50 Огляд видань, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 Спортові вістки, 18.20 Пісоньки у вик. Шмідта, гр. пл., 18.35 Львівський актуальний фейлетон, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Фейл.: Нова Варшава; Музика з гр. пл., 19.30 Концерт, скрипка, спів, форт на 4 руки, 20.30 Літер. новини, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Концерт, симф. орх., Щепанська спів, 22.00 Виленська Зазуля, 22.30 Мала орхестра.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельґи бельґ. 89.90, 88.72, **Доляри американські** 5.27·75, 5.26·50, **доляри канад.** 5.28.75—5.26·25, **Фльорени гол.** 289.10—288·40, **Франки фр.** 24.55—24.49, **Франки швайцарські** 120·65—120.05, **Фунти англ.** 25.80—25·73, **Гульдени данц.** 100.20—99 80. **Корони ч.** 18.41—18.36. **Кор. дан.** 115·49—114.91, **Кор. норв.** 129.70—129.37, **Корони шв.** 133.05—132.72, **Ліри італ.** 27.85 — 27.75, **Марки фінл.** 11.40—11.37, **Марки нім.** 212·36—221·94. **Шил. австр.** 99.20—98.80. **Марки нім. срібні** 133, 129.

Тенденція вдержана.

Акції.

Банк Польський 100·00, 101·00, Цукор 29·00, 29·25, Вугодь 22·00, 22·50, Ліпкоп 13·75, 13·95, Островець серія б. 30·50, 29·80, Стараховичі 34.00, 35·00, Габербуш 37 00, 37·75.

Тенденція сильна.

Папери.

3 поз. інвест. 1. ем. 64.25, серія неност. 2 ем. 64·75 серія 86·00, 5 проц. поз кон. 53·00, 51·75, ост. др., 5 проц. залізнодор. 52·00, 4 проц. поз. дол. 45·00, купон 46·83, 4 проц. прем. дол. 46·00, 7 стабіл 361·00, купон 67·55, 4 проц. консол. 52·00, 52·50 49.50. 49·75 2 ост. др.

Тенденція сильна.

Збіжжя.

Львів, 4. III.

За 100 кг. льоко вагон Львів:

Пшениця одн. червона	28·75—29 00
Пшениця збір. червона	28.00—28.25
Пшениця одн. біла	28.50—28.75
Пшениця зб. біла	27.75—28.00
Жито шт. I.	23.25—23.50
Жито шт. II.	23.00—23.25
Мука пшен. ст. гат. I вис.	45.25—45 75
„ „ гат. I А	44·25—44·75
„ „ гат. I Б	43·25—43 75
„ „ гат. I Ц	42·25—42·75
„ „ гат. I Д	41.25—41·75
„ „ гат. II А	39.25—39·75
„ „ гат. II Б	39.25—39.75
„ „ гат. II Ц	38.50—39 00
„ „ гат. II Д	37·25—37·75
„ „ гат. II Е	35 25—35·75
„ „ гат. II Ф	33.75—34.25
Мука пшенич. разова до 95%	31.25—31.50
Мука пшен. жит. вис. 0—30%	37·50—38.00
Мука житна гат. I. 0—50%	35·00—35·50
Мука житна гат. I. 0—65%	33.00—33·50
Мука житна разова 0·95%	27.75—28.00
Мука житна гат. II. 50-65%	26.00—26.50
Мука житна понад 65%	22·50—23.00

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що від дня 4. березня н. р. кооперативам платить за льоко Львів:

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	2.95 зол
1 кг. масла десеров. бочкове включно з бочк. опакуван.	3.00 „
1 кг. масла експ. платить з експ. опакув. включно дефінітивно	3·00 „
молоко від 11. I. ц. р.	0.16—0 17 „
копа яєць	3.00 „

Тенденція на масло та молоко сильна, на яйця знижкова

П Т И Ц Я.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 4. III. н. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіри птахомисарні „М. С." у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індички I. кл., добре умясені, повногруді	1.40 зол.
Індики I. кл., добре умясені, повногруді	1.20 „
Курки молоді I. кл. біло й жовтоніжки від 1.70 кг., вгору без вапняку на ногах	1.25 „
Качки товщені I. кл. щойно від 1.50 кг. вгору	1.30 „

Слабших сортів від вище поданих не приймає.

Подяка.

Прибита горем по невадійній втраті мого Найдорожчого Мужа бл. п. **Михайла Наконечного**, складаю щиру подяку перш усім, що висказали мені співчуття та взяли численну участь у похоронах. Щиро дякую Впр. о. шамб. М. Цегельському та о. сов. М. Сивенькому за провід у похороні, панихиди і зворушливі промови в церкві в Камінці та над могилою в Талявих, о. д-рові І. Цегельському і о. проф. Т. Давосирові за ласкаву участь в похоронах. Зокрема дякую п. радникові Перфецькому за всі щирі заходи в улаштуванні величавих похоронів та виявлену мені прихильність і співчуття у важкому нещастю.

366 **Дружина.**

ОПОВІСТКИ.

Українське Технічне Товариство у Львові повідомляє, що звичайні загальні збори Товариства відбудуться дня 21. березня 1937 р. в год. 9. рано в домівці Т-ва у Львові при вул. Гродзіцьких 1 з таким порядком дня: 1. Відкриття зборів 2. Відчитання і прийняття протоколу. 3. Звіт з діяльности Ради УТТ. 4. Звіт Контрольної Комісії. 5. Дискусія над звітами та уділення абсолюторії. 6. Затвердження пляну праці і бюджету на 1937 рік. 7. Вибір голови і нових членів Ради на місце вибуваючих. 8. Вибір Контрольної Комісії. 9. Внески і запити. — В суботу дня 20. березня відбудеться в домівці Т-ва товариський вечір **Рада УТТ.**

Український Видавничий Інститут почав видавати **„БІБЛІОТЕКУ ПРАКТИЧНОГО ЗНАННЯ"**. Це книжки, що розкривають перед вами світ нових бадьорих думок, нових проблем, прецінних вказівок і порад. Багатство думок у них таке всестороннє і при тому подане так легко, що читати може їх майже кожний без різниці віку та фаху. Кожний знайде тут для себе прецінні вказівки й поради, оперті на глибокому життєвому досвіді. — Намічені в першу чергу такі твори: Кассона: 1) Твоє щастя в твоїх руках, 2) Як вибитися на провідне місце? 3) Шануй себе, 4) Люди успіху, 5) Успіх і радість життя. Мардена: 6) Здоровля. Сила. Добробут. 7) Характер, це могутня сила, 8) Радість життя, 9) Сила волі й успіх. Файрстона: 10) Як я боровся за успіх? Форд: 11) Моє життя — моя праця. Тейльор: 12) Як досягти успіху? Бати: 13) Моя служба загалові — та інші. — Книжки „Бібліотеки Практичного Знання" будуть появлятися в обємі 5—15 аркушів (80—240 ст.) в мистецькій обгортці, щомісяця у ціні від 1—3 зол. Передплатники мають значні полекші. Проспекти висилається даром. — Запити й замовлення слати: **Український Видавничий Інститут** Львів, Ґродзіцьких 1. тел. 256-59.

МЕШКАННЯ

ДВА ПОКОЇ, передпокій, кухня, повний комфорт, до полудня, бальков, поверх, уже вільні. Остроленцька 17, ріг Потоцького. 365

ШУКАЮ сонішного та розмірно недорогого помешкання (два покої й кухня), найрадше біля якогось городу. Адресу залишати в Адміністрації „Діла" з допискою: „Державний урядовець". 1-1

РІЖНІ

ДИКТИ і ФОРНІРИ найдешевше джерело закупу М. Гаммер і Син Львів, Зврудлина 3, тел. 271-14. 364 1—10

ДО ЗАМІНИ посада стилої вчительки, при 4 кл. школі, 3 км. від Коломиї (комунікація автобусова) на рівнорядну близько Львова. Зголошення слати на адресу: О. Ніжанковська, Коломия, Длугошевких 20. 369 1—3

ЧИ ВАШ годинник ходить добре? Якщо ні, дайте направити до **ІВАНА ЗЕЛЬТЕНРАЙХА**, Львів, Марійська пл. 5. Прецизійно, солідно, дешево. З провінції присилайте почтою. 3032 13-7

ОГОЛОШЕННЯ.

XX. ЗАГАЛЬНИЙ ЗБІР

Союзу Українських Приватних Службовиків „СУПРУГА"

відбудеться у Львові 28. березня в год. 9-ій рано в салі Т-ва „Бесіда" (Нар. Дім), вул. Рутовського 22, з таким порядком нарад:

1) Відкриття Збору і вибір Голови Збору.

2) Верифікування протоколу з останнього Загального Збору.

3) Загальний огляд діяльности й касовий звіт на рік 1936.

4) Звіт Провірної Комісії з провірки книго- і діловодства за рік 1936-й.

5) Дискусія над звітами і внесок у справі абсолюторії для Головної Ради і Провірної Комісії.

6) Вибір Голови, 11 членів і 6 заступників членів Головної Ради та 5 членів Провірної Комісії на діловий рік 1937.

7) Внесення і запити.

Якщо в означеному часі не явиться на збори 1/3 частина усіх членів, потрібна для правосильности нарад, відбудеться в год. 10 рано того самого дня в тій самій салі з тим самим порядком нарад новий Загальний Збір, який рішатиме без огляду на число присутніх на Зборі членів.

Право участи на Загальному Зборі має кожний член, що вирівняв членські вкладки по кінець грудня 1936 року. (§ 10 стат.).

В Загальному Зборі Союзу беруть участь усі члени особисто або через повновласників, як під а) і б):

а) членів Союзу, замешкалих в місцевости, де відбувається Загальний Збір Союзу, можуть заступати їх повновласники; повновласник може заступити на Зборі крім себе найбільше двох членів Союзу.

б) членів Союзу, замешкалих в інших місцевостях, можуть заступати повновласники, якими можуть бути місцеві або замісцеві члени Союзу. В першому випадку повновласник може заступати крім себе 10 членів, у другому 2-х членів.

Правні особи заступають на Зборі законні повновласники § 14. стат.).

Львів, 5. березня 1937 року.

ГОЛОВНА РАДА СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ ПРИВАТНИХ СЛУЖБОВИКІВ „СУПРУГА" У ЛЬВОВІ.

Лев Ясінчук, голова. **д-р Дмитро Бречка,** секретар.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.